Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII. | Celovec, petek, 1. marec 1957 | Štev. 9 (774)

Le počasen razplet na Bližnjem vzhodu

Organizacija združenih narodov še vedno išče rešitev zamotanega vprašanja na Bližnjem vzhodu, ki ga je do skrajnosti zaostril lanskoletni oboroženi napad angleških, francoskih in izraelskih čet na Egipt. Čeprav so od takrat minili že meseci, se Izrael še vedno brani umakniti svoje čete s področja Gaze in Akabskega zaliva, ne oziraje se na celo vrsto tozadevnih pozivov OZN.

Zadnji teden je Glavna skupščina OZN nadaljevala prizadevanja za kompromisno rešitev med zahtevo azijsko-afriških dežel po strogih ukrepih proti Izraelu na eni in stališčem nekaterih drugih članic, ki odločno odklanjajo vsake sankcije proti Izraelu, na drugi strani. Izgleda, da je našla vmesno rešitev Amerika, ki je predlagala, da bi Izraelu stavili tri- do štiridnevni rok, v okviru katerega mora umakniti svoje vojaške sile z egiptskega ozemlja, če pa tega ne bi napravil, naj bi proti njemu uvedli gotove sankcije, vendar samo gospodarskega značaja, medtem ko so afriško-azijske dežele zahtevale poleg gospodarskih tudi politične in vojaške ukrepe. V daljši perspektivi pa se Amerika zavzema za internacionalizacijo spornih ozemelj, govora pa je bilo tudi o nadzorstvu s strani Združenih narodov in je Kanada predlagala ustanovitev mornarice OZN, ki naj bi nadzorovala plovbo skozi Akabski zaliv.

Poudarjajo, da bi bil Egipt sicer pripravljen pristati na začasno upravo OZN v Gazi, vendar pa je egiptski tisk hkrati tudi zapisal, da bi stalna taka ureditev pomenila ugoditev zahtevam Izraela, kar bi v bistvu predstavljalo nagrado za njegov napad na Egipt. Zato je pričakovati, da končni razplet tega zamotanega vprašanja ne bo tako hitro mogoč, kajti med arabskimi deželami vlada soglasno mnenje, da je treba napram Izraelu vztrajati na odločni politiki.

Vsekakor so se znašli Združeni narodi pri tem vprašanju v zelo mučnem položaju, ker vsako zavlačevanje umika izraelskih čet z egiptskega ozemlja nujno škoduje njihovemu ugledu.

Iz ministrskega sveta

Na svoji seji zadnji torek je ministrski svet potrdil vrsto zakonskih osnutkov, ki jih bodo takoj predložili parlamentu. Največjega pomena sta vsekakor novi zakon v zaščito matere ter novelizacija zakona o dohodninskem davku.

Doslej je v Avstriji še vedno veljal nacistični zakon v zaščito matere, zato je tem bolj razveseljivo, da so domači zakonodajci končno le uspeli izdelati predpise, ki bodo prilagojeni domačim razmeram. Osnutek novega zakona vsebuje pomembne spremembe v korist zaposlenih mater, bistveno pa je pri tem zakonu tudi dejstvo, da bodo pod določbe v zaščito matere vključene tudi služkinje ter v Avstriji zaposlene inozemke. Izven tega zakona ostanejo le še delojemalke v kmetijstvu, ker so njihove pravice že zajamčene v posebnem zakonu o kmetijskih delavcih.

Pri zakonu o dohodninskem davku je velike važnosti določba, da bodo uživali gotove olajšave pri obdavčenju tudi delojemalci-lastniki motornih vozil, kakor so jih bili doslej deležni le podjetniki. Zakonski osnutek predvideva, da bodo delojemalci, ki se na delovno mesto vozijo z lastnim motornim vozilom, pri določanju mere za obdavčenje lahko odpisali gotove vsote, in sicer lastniki mopedov 2 šil. in lastniki motornega kolesa 5 šil. dnevno, lastniki avtomobilov pa do 2650 šil. letno. Podobne olajšave bodo uživali tudi davkoplačevalci, ki si ustanavljajo novo gospodinjstvo; pri takih izrednih izdatkih bodo lahko letno odpisali 2000 šil. za dobo petih **let, torej skupno 10.000** šilingov.

Pariška dvojčka: Skupno tržišče in Evratom

V Parizu so po težkih porodnih krčih končno le povili novorojenčke — dvojčke, ki so jima dali ime skupno tržišče in skupnost za atomsko energijo (Evratom). Pot do tega je bila res dolga in težka in je bilo šest prizadetih držav (Belgija, Francija, Holandija, Italija, Luksemburg in Zapadna Nemčija) že večkrat na tem, da se razidejo brez zadovoljivih uspehov. Tudi na zadnjem sestanku ni šlo vse tako gladko in je končni rezultat več ali manj kompromisna rešitev in še ta le na papirju, ki jo bo treba prej ali slej obuditi k pravemu življenju s konkretnimi ukrepi.

Pri razgovorih o skupnem tržišču so se prav do zadnjega vrteli okoli najhujše ovire, ki je obstojala v tem, da je Francija zahtevala priključitev tudi prekomorskih ozemelj k enotnemu tržišču. Ta zahteva je namreč povezana s tem, da bodo morale imenovane države prispevati v skupen sklad, iz katerega bodo finansirali gospodarsko obnovo prekomorskih ozemelj. Ker pa Nemčija nima svojih kolonij, je razumljivo, da so se Nemci do zadnjega branili prispevati za odpravo zaostalosti, ki so jo zakrivile državeposestnice kolonialnih posesti. Da je Adenauer končno le pristal tudi na to, mu Nemci še zdaj ne morejo odpustiti.

Povsem drugačno pot je šla Anglija, ki je samo v začetku kazala nekaj zanimanja, potem pa se je pravočasno izmuznila, boječ se za svojo politično in gospodarsko prostost. Ugotovili so namreč, da je zdaj osnovana skupnost v bistvu usmerjena proti Vzhodu, medtem ko se na Angleškem spet pojavljajo struje, ki želijo, da bi vlada vnovič poskusila doseči sporazum s Sovjetsko zvezo. Poleg tega pa ima novi gospodarski blok še to veliko pomanjkljivost, da je združil predvsem industrijske države, ki so s proizvodi že prenasičene. Zato bo uspeh v veliki meri odvisen tudi od tega, če si bodo lahko odprle velike trge v neindustrializiranih deželah Vzhoda, ostalo pa bodo morale iskati v Afriki.

Separatistično pot je šla Anglija tudi pri atomski skupnosti, ker se očitno še ne more odločiti za sodelovanje pri izkoriščanju atomske energije v miroljubne namene, dočim se je na drugi strani sporazumela s Francijo za tesnejše sodelovanje pri vojaškem izkoriščanju atomske energije. Na tem področju imajo državeustanoviteljice Evratoma vsaj to tolažbo, da jim bo nudila Amerika izdatno vsestransko podporo.

Sporazuma o skupnem tržišču in Evratomu sta zaenkrat le še na papirju in ju bodo morali potrditi še parlamenti posameznih držav-članic, strokovnjaki pa izdelati podrobne določbe. Šele potem bodo uspehi pariških razgovorov postali tudi praktično sredstvo za nadaljnjo integracijo med šestimi deželami »Male Evrope«.

Na Poljskem tudi nov odnos do narodnostnih manjšin

Po priključitvi pokrajin Zahodne Ukrajine in Bele Rusije k Sovjetski zvezi ter s pridobitvijo Šlezije, Primorja in južnega predela Vzhodne Prusije, od koder so se Nemci skoro docela izselili, se je povojna Poljska spremenila iz nekdanje mnogonarodne dežele v narodno enotno državo. Današnja Poljska šteje po uradnih podatkih vsega skupaj le še pičlega pol milijona narodnostnih manjšin, med temi 150.000 Ukrajincev, 106.000 Belorusov, 65.000 Nemcev, 50.000 Židov, 20.000 Slovakov, 20.000 Ciganov in 10.000 Litvancev.

Na temelju oktobrskih sprememb so začeli sedaj na Poljskem v duhu demokratizacije javnega življenja reševati tudi vprašanja narodnostnih manjšin. Centralni komite Združene delavske partije Poljske je te dni ustanovil posebno komisijo za pomoč narodnostnim manjšinam. Ta komisija, v kateri bodo tudi predstavniki glavnih narodnostnih manjšin, bo proučila sedanji položaj ukrajinske, židovske in nemške narodnostne manjšine ter ugotovila, kaj so ukrenile krajevne oblasti in posamezna ministrstva za popravo krivic in povrnitev gmotne škode, ki je bila svojčas prizadejana pripadnikom posameznih narodnostnih skupin

Francija se bori proti strahovom finančnega poloma

Povojna francoska politika je spravila državo v zelo neprijeten gospodarski položaj, kar se posebno jasno vidi iz letošnjega proračuna, pri katerem računajo, da bo znašal primanjkljaj okoli 2000 milijard frankov, torej 50 odstotkov celotnega zneska proračuna. In kako rešujejo potem državo pred finančnim polomom? Ne s tem, da bi opustili svojo pustolovsko politiko v prekomorskih deželah, marveč na ta način, da razpišejo nova državna posojila in da zvišajo splošne davke. Vsaj tako je razvidno iz načrtov, ki so jih v ta namen izdelali finančni strokovnjaki, ki se trudijo, da bi našli čudodelno rešitev za ozdravljenje državnega gospodarstva — seveda na račun širokih plasti ljudstva.

Ob takem položaju doma je tem manj razumljivo, da Francija le še razširja svoja z velikanskimi izdatki povezana prizadevanja za zatiranje osvobodilnih gibanj na ozemljih, ki jih je skozi desetletja brezvestno izkoriščala in tamkajšnja ljudstva tlačila. Ali ne bi bilo za vlado v Parizu bolj umestno, če bi dala kolonialnim in polkolonialnim področjem zaželjeno svobodo in neodvisnost, vse svoje sile pa bi zastavila za dvig domačega gospodarstva. Potem tudi ne bi bile potrebne prošnje za ameriško podporo v taki ali drugi obliki, kakršno več ali manj pomeni trenutni obisk ministrskega predsednika in zunanjega ministra v ZDA.

Vicekancler dr. Schärf:

Javne službe je treba javno razpisati

Pri nas v Avstriji je javna tajnost, da ima v velikih primerih izglede na javno namestitev le tisti, ki se pri iskanju take službe more ponašati z izkaznico te ali one stranke, tiste pač, ki ima v dotičnem podjetju največ vpliva. So sicer tudi izjeme in je gotovo cela vrsta državnih ali javnih uslužbencev, ki so dobili zaposlitev brez strankarske protekcije. Še večje pa je žal število tistih, pri katerih namestitvi niso odločali sposobnost, znanje in strokovna izobrazba, marveč priporočilo vplivnega strankinega funkcionarja ali že sama pripadnost k eni ali drugi stranki. Da so posledice takih razvad naposled za državno gospodarstvo pogosto resne in nevarne, o tem se je v tisku že mnogo pisalo in o tem se v javnosti govori vedno več.

Tudi vicekancler dr. Schärf je v svojem zadnjem nagovoru po radiu zavzel stališče do tega perečega vprašanja in poudaril njegove nadvse škodljive posledice za Avstrijo. Pri tem je med drugim poudaril:

V zadnjem času je postala spet priljubljena navada, po tisku in radiu govoriti o depolitizaciji, ki naj bi prišla zlasti v poštev pri radiu in pri imenovanju uradništva. Toda ali menijo tisti, ki tako govorijo, res pošteno? Ali predlagajo primerno odpomoč?

Najprej vprašanje: Kako je treba javne službe najbolje dodeljevati? Vendar samo tako, da se na prosta mesta v prvi vrsti imenujejo taki ljudje, ki so za to najbolj sposobni. Socialisti že več let predlagajo, da bi vsako mesto v javni službi javno razpisali, izmed interesentov pa bi potem vsakokrat izbrali najbolj sposobne. Uresničitev tega predloga bi gotovo prispevala k temu, da bi v prvi vrsti odločali primernost in kvaliteta.

Dr. Schärf je dejal, da socialistom doslej ni uspelo doseči, da bi o tem njihovem predlogu resno razpravljali tudi v parlamentu, zaradi česar da se vsiljuje sum: Tisti, ki najbolj glasno kričijo po depolitizaciji in govorijo proti proporcu, hočejo s tem le odvrniti pozornost od dejstva, da se prav oni sami v največji meri poslužujejo protežiranja. Kajti doslej ni še nihče predlagal ničesar, kar bi bilo boljše od socialističnega predloga.

Govornik je navedel tudi konkretne primere kot dokaz, da so pri nekaterih strankah med besedami in dejanji velika protislovja in da ne prenesejo besed proti protekciji, če le-te pomenijo kritiko nad lastno stranko.

Celovško sodišče še dvomi

v pravilnost jezikovne razsodbe Vrhovnega sodišča

Zadnji torek sta bila dva koroška Slovenca pozvana na celovško sodišče, da izpovesta kot priči v neki kazenski zadevi. Oba sta na osnovi člena 7 Državne pogodbe iz leta 1955 z izrecnim opozorilom na nedavno razsodbo Vrhovnega sodišča, češ da imata kot avstrijska državljana slovenske narodnosti v smislu člena 7 Državne pogodbe pravico na neposreden stik s sodiščem v slovenskem jeziku brez pritegnitve tolmača, predlagala njuno zaslišanje v slovenskem uradnem jeziku.

Ker je bil zaslišujoči preiskovalni sodnik že predhodno opozorjen, da bo stavljen gornji predlog, očitno po višjem navodilu ni zavzel stališča k predlogu niti ni prič zaslišal, marveč je dal predlog na zapisnik, prav tako tudi odgovor prič na njegov dvom o dvojezičnosti celovškega sodnega okraja, da gre pri občinah Medgorje, Radiše, Kotmara ves, Bilčovs, Zgornja Vesca, Škofiče in Hodiše brez dvoma za dvojezične občine, ki vse spadajo pod celovški sodni okraj in to so le nekatere občine. Priči sta končno morali vzeti na znanje, da bo o njunem predlogu razsodil senat celovškega deželnega sodišča.

Senat celovškega deželnega sodišča bo torej razsojal o tem, ali je Vrhovno sodišče pod njegovim prvim predsednikom dr. Mahlerjem pravilno tolmačilo § 3 člena 7 Državne pogodbe, ali pa je morda mogoča tudi še drugačna interpretacija, kakor sta že o priliki objave razsodbe Vrhovnega sodišča namignila »Kleine Zeitung« in Südmarkin »Heimatdienst«.

Na Koroškem spotoma zabeleženo

Na okrajnem sodišču v Velikovcu: Možakar z dvojezičnega ozemlja je obtožen. Sodnik pravi: »Vi veste, da je Vrhovno sodišče odločilo, da velja tukaj slovenščina za uradni jezik?« Obtoženi je prikimal, njegov branilec pa je bil pozvan, naj fungira kot tolmač. Ko je le-ta nagovoril obtoženega v slovenskem jeziku, je vrli možakar dejal: »Ne razumem nobene besede.« — »Zakaj? Vi ste vendar z dvojezičnega ozemlja.« — »To že, toda jaz znam samo vindišarsko.« Nato sodnik: »No, potem pač govorimo nemško«, in obravnava je gladko potekala.

To je v ponedeljek pod gornjim naslovom dobesedno poročal »Welt am Montag«, list, ki ga urejujejo in tiskajo v — socialistični založbi »Vorwärts« na Dunaju.

Neverjetno se nam je zdelo, da bi se bilo moglo velikovško sodišče na tako paglavski način norčevati iz zakonov in ljudi. Na prvi pogled nam je bilo jasno, da si je pisec te storije enostavno izmislil, da bi lahko prostaško zasramoval koroške Slovence pred avstrijsko javnostjo in ji prikazal popačeno sliko o narodnostnih razmerah na Koroškem. Da pa ga le ne bi po krivici smatrali za lažnika, smo se za njegov »dogodek« osebno zanimali pri velikovškem okrajnem sodišču. Tamošnji predstojnik, višji deželni sodni svetnik dr. Winkler nam je vljudno pojasnil, da je bil prejšnji teden odsoten in da mu ni znano, da bi se bila medtem v Velikovcu vršila taka obravnava. Omogočil nam je še razgovor s sodnikom dr. Pacherjem, ki obravnava kazenske zadeve. Tudi tu smo dobili prijazno pojasnilo, da v njegovi praksi te obravnave ni bilo in da bi bila z opisanim potekom sploh nemogoča, ker bi bila v nasprotju s predpisi. Sodnik tudi izključuje možnost, da bi se bilo to zgodilo pri višjem deželnem sodnem svetniku dr. Arnoldu iz Celovca, ki edini je imel zadnji teden službene opravke na velikovškem sodišču.

»Welt am Montag« je torej objavil golo izmišljotino lažnivega reporterja, ki hote prezira resnico, prikazuje javnosti avstrijsko sodišče kot zakoten cirkus in iz šovinističnih nagibov žali dostojanstvo preprostega slovenskega človeka. Ali bo velikovško sodišče v zaščito in korist svojega ugleda kaj ukrenilo proti obrekovalcu in lažniku, nam predstojnik sodišča ni določeno povedal, češ da bi bil zato potreben sporazum s prezidijem deželnega sodišča v Celovcu. Če je hotel pisun s svojo lažjo podpreti rovarjenje nacionalističnega tiska, »Südmarke« in »Heimatdiensta« proti izvedbi člena 7 Državne pogodbe, smešiti odločbo Vrhovnega sodišča o uradnem slovenskem jeziku in prispevati svoj delež k fabriciranju »vindišarjev«, tedaj bi socialistična založba »Vorwärts« na Dunaju prav nič ne škodovala svojemu ugledu, če bi se odrekla piščevim prispevkom in ga napotila k misterioznemu »Bundu koroških vindišarjev«. Tu bi bili morda prav hvaležni za pomoč novega sodelavca, ki ima vsaj bujno pa čeprav lažnivo fantazijo.

Pred kratkim je koroški deželni glavar Wedenig odločno zavrnil neodgovorno in zlobno propagando v zvezi s pravicami, ki so narodnostnim manjšinam zajamčene z Državno pogodbo. Ponavljamo nekaj njegovih ugotovitev: Podlaga za vprašanje v manjšinski politiki je Državna pogodba, ki ni samo sestavni del notranjeavstrijskega, marveč tudi mednarodnega prava. Mi smo državno pogodbo podpisali in smo s tem vezani na njene določbe. Neodgovorno ravna vsak, ki točno pozna položaj pa kljub temu poskuša delati zlobno propagando.

Morda bi tudi pri »Welt am Montag« premislili, komu veljajo te stvarne ugotovitve.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Vedno več petroleja v Jugoslaviji

Lansko leto so v Jugoslaviji pridobili 293.680 ton surove nafte, to je 36.475 ton več kakor leto poprej; povečanje znaša torej 14 odstotkov. Lansko leto so začeli črpati petrolej tudi iz novih vrelcev, ki pa še niso dali večjih količin petroleja. Celotno so lani v Jugoslaviji prečistili 889.751 ton mineralnega olja. Nekatere petrolejske izdelke Jugoslavija zdaj že izvaža. Proizvodnja mineralnega olja se bo po gospodarskem načrtu za leto 1957 povečala za 25 odstotkov.

Izvoz južnega sadja iz Italije

Italijanski institut za zunanjo trgovino je objavil podatke o poteku izvoza južnega sadja v času med 1. oktobrom 1956 in 31. januarjem 1957. Celotni izvoz južnega sadja v tem času je dosegel 2,330.020 stotov, kar pomeni povečanje izvoza za 24,39 % v primerjavi z lanskoletno sezono, ko je izvoz znašal 1,873.127 stotov. Izvoz pomaranč je znašal v letošnji sezoni 820.285 stotov, izvoz limon 1,014.087 stotov, izvoz mandarin pa 495.648 stotov.

Hujskaška propaganda pod plaščem Katoliške akcije

Kakor za slovenske vernike »Nedeljo«, izdaja dušnopastirski urad celovškega škofijskega ordinariata za vernike nemškega jezika »Kärntner Kirchenblatt«. Ta listič je minulo nedeljo objavil kratko notico, da je Katoliška akcija na Gradiščanskem zavzela ostro stališče proti pošiljanju otrok na letovanje v počitniške kolonije v Jugoslavijo. »Spričo junaškega boja katoličanov v Jugoslaviji« — pravi omenjeni listič — »mora Katoliška akcija Gradiščanske apelirati na katoličane, naj se takšnih akcij ne udeležujejo.«

Morda gotovi cerkveni krogi, ki pozabljajo, da bi se morali brigati le za cerkvene in verske zadeve, še upajo, da bodo s takimi apeli uspeli prikrajšati kakšnega hrvatskega otroka na Gradiščanskem za lepe počitnice med bratsko mladino v Hrvatskem Primorju. Na Koroškem so se s podobnimi apeli samo temeljito osmešili in so jih že opustili, ker si jih nihče nikdar ni jemal k srcu. Vsako leto se prijavlja pri nas toliko otrok za letovanje v Jugoslaviji, da jih večkrat ni mogoče vseh sprejeti. Samo šentjakobski župnik, ki se sploh zelo rad vmešava v stvari, ki ga prekleto malo brigajo, še vsakokrat rad s prižnice grmi proti počitniški akciji, pa tudi tu brez vsakega uspeha. Starši se raje zamerijo gospodu župniku, kakor pa da bi se odrekli veselju, ki ga lahko privoščijo svojemu otroku s počitnicami na morju, otrokom pa je letovanje ob jugoslovanskem Jadranu ljubše in mnogo več vredno, kakor pa naknadna morebitna fajmoštrova kazen izključitve od udeležbe pri cerkvenih ceremonijah.

Stotine in tisoči koroških Slovencev imajo tako neposreden stik s sosedno Jugoslavijo, da vedo in se lahko vsak čas na lastne oči prepričajo, da je trditev o »junaškem boju jugoslovanskih katoličanov« čisto navadna hujskaška izmišljotina za ustvarjanje sovražnega razpoloženja do socialistične Jugoslavije. S takimi lažmi na Koroškem zaman skušajo preprečevati stik našega ljudstva z brati po rodu in jeziku v Sloveniji. Nedvomno pa se tudi Hrvati na Gradiščanskem ne pustijo zavajati zlohotni in hujskaški propagandi, ki si le prerada nadene tudi plašč Katoliške akcije in krinko verske vneme. Nekateri pač raje služijo drugim ciljem in ukazom, ne pa božji zapovedi, ki pravi: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!

Blagovna izmenjava med Avstrijo in Sovjetsko zvezo narašča

Blagovna izmenjava med Avstrijo in Sovjetsko zvezo se je leta 1956 v primerjavi z letom poprej več kot podvojila in je dosegla vrednost 547,1 milijona šilingov, dočim je znašala vrednost leta 1955 le 253,4 milijona. Najbolj se je povečal avstrijski izvoz, namreč od 145,6 milijona na 360,7 milijona šilingov, uvoz iz Sovjetske zveze pa se je zvišal v nekoliko manjši meri, in sicer od 107,8 milijona na 186,4 milijona šilingov. Avstrija je izvažala v Sovjetsko zvezo predvsem stroje in transportna sredstva v vrednosti 200 milijonov šilingov.

Sovjetske pošiljke v Avstrijo so predvsem obsegale surovine za našo industrijo. In sicer smo v preteklem letu uvozili iz SZ za 63 milijonov šilingov bombaža, za 53 milijonov šilingov premoga in koksa. Sovjetska zveza je lani prodala Avstriji tudi za 16 milijonov šilingov železa in jekla.

Razen te blagovne izmenjave med obema deželama pa mora Avstrija dobaviti Sovjetski zvezi letno za 650 milijonov šilingov različnega blaga, predvsem nafte kot odškodnino za bivšo nemško lastnino v Avstriji.

Med gospodarstveniki vlada mnenje, da bi se uvoz sovjetskega blaga lahko še povečal, če bi SZ dovolila večji uvoz premoga in koksa. Vendar Moskva na to zaenkrat še ni dala odgovora. Avstrija bi razen tega hotela še povečati uvoz različnih barvnih kovin, rudnin in krmil. Pričakujejo, da bodo na predvidenem uradnem obisku Mikojana na Dunaju razpravljali o povečanju blagovne izmenjave tudi v tej smeri in uredili tako, da bo Avstrija lahko uvažala iz Sovjetske zveze tisto blago in surovine, ki jih naša industrija nujno potrebuje.

Izvoz švicarskih ur stalno narašča

Švicarji izvažajo ogromno število ur. V lanskem letu so pri tem dosegli nov rekord, ko se je vrednost izvoženih ur dvignila na 1.234,525.765 švicarskih frankov (čez 288 milijonov dolarjev). Izvoz se je povečal za 15 odstotkov v primeri z izvozom leta 1955. Bil je za 127,800.000 frankov višji, kakor leta 1953, ko je dosegel prejšnji rekord z vrednostjo 1.106,700.000 frankov. Švicarska urarska industrija je tako dosegla v izvozu drugo mesto med industrijskimi panogami.

Narastel je zlasti izvoz cenejših ur. Združene države Amerike so na prvem mestu kot kupec, in sicer so kupile za 17,1 % več ur, kakor prejšnje leto, to je za 82 milijonov dolarjev. Narastel je tudi izvoz ur oziroma sestavnih delov za ure v Kanado, Mehiko, Panamo, Čile, Kubo, Urugvaj, Peru in zlasti v Argentino. Argentinci so kupili za dva milijona dolarjev ur v letu 1955 in za skoraj 6,000.000 dolarjev v letu 1956. Uvoz v Argentino je narastel zlasti zato, ker so bile znižane carine. Izvoz ur v Afriko je nazadoval za 4 %, in sicer za 17 milijonov dolarjev, na azijski trg pa je izvoz narastel za 30 % in dosegel 58 milijonov dolarjev. Na evropski trg so Švicarji lani izvozili za 84 milijonov dolarjev ur, to je za 8 odstotkov več, kakor leta 1955.

Ta kratki pregled in primerjave izvoza švicarskih ur v komaj preteklem času kažejo, da so švicarske ure močno iskana roba in razširjene prav po vseh kontinentih.

PO ŠIRNEM SVETU

Tokio. — Nobelov nagrajenec Hideki Juakava, predsednik znanstvenega sveta Japonske dr. Seiši Kaja in še pet uglednih japonskih osebnosti so poslali britanskemu ministrskemu predsedniku McMillanu spomenico, v kateri protestirajo proti sklepu britanske vlade o poskusni eksploziji nove vodikove bombe, ki naj bi bila ta mesec na Božičnih otokih. Resolucije so poslali tudi Hammarskjöldu, Nehruju in predsedniku britanskih laburistov.

Nikosia. — Ciprski etnarh Makarios, ki je v izgnanstvu na Seychellskih otokih, je izrazil prepričanje, da ne bo več dolgo v izgnanstvu. V pismu, ki ga je poslal ciprskemu episkopu Antimosu, Makarios pravi, da razvoj dogodkov utrjuje v njem mnenje, da njegovega izgnanstva ni moč podaljševati.

Varšava. — Dopisni član poljske Akademije znanosti prof. Novaczki je izjavil, da bo začela po programu proizvodnje jedrske energije obratovati prva atomska centrala na Poljskem leta 1965. Kakor določa program, bodo v obdobju od leta 1965 do 1970 zgradili več atomskih elektrarn s skupno močjo 600 megavatov. Leta 1970 bodo na Poljskem zgradili tudi prvo tovorno ladjo na atomski pogon.

New York. — V OZN so objavili, da bosta Tunizija in Maroko dobila od te organizacije tehnično pomoč v vrednosti 466.000 dolarjev, namenjeno za zboljšanje gospodarskih in socialnih skrbstvenih naprav.

London. — Državni podsekretar v britanskem ministrstvu za kolonije Profumo je v pismenem odgovoru nekemu poslancu sporočil, da je od lanskega junija do danes padlo na Cipru 132 ljudi, izmed teh 71 Grkov, 4 Turki, 35 britanskih vojakov, 12 policistov ter 10 britanskih civilistov. V zadnjih 21 mesecih je bilo na Cipru 3621 poskusov atentatov in nasilnih dejanj.

Pariz. — Glavni poveljniki francoske vojske v Maroku, Alžiru in Zahodni Afriki so se pretekli teden posvetovali v maroškem mestu Tendufu in sklenili, da bodo v skupni ofenzivi zadušili upor v francoski Mauretaniji, južni sosedi Maroka. Francoski časopisi so pred dvema mesecema prvič objavili vesti o spopadih v Mauretaniji in vstaji domobrancev proti francoskim oblastem.

Beograd. — V soboto je prispela v Beograd prva skupina vojakov JLA iz sestave mednarodnih sil v Egiptu. Vojaki so se vrnili v domovino zato, ker bo njihov kadrovski rok, ki ga služijo v JLA, kmalu potekel.

Johannesburg. — Vidne osebnosti Južnoafriške unije so apelirale na vlado, naj ponovno prouči odločitev o uvedbi rasnega razlikovanja na univerzah v Capetownu in Wijtwatersendu. Apel so podpisali profesorji univerz, akademiki, advokati, strokovnjaki za rasne probleme in druge osebnosti. Vsi strokovnjaki poudarjajo, da bi ukinitev sistema odprtih univerz pomenila uničenje enega izmed zadnjih sredstev za sporazumevanje med rasami.

Bonn. — Predstavnik zahodnonemške vlade je sporočil, da je odgovor kancelerja Adenauerja na Bulganinovo pismo z dne 8. februarja v glavnem že pripravljen in da bo v kratkem objavljen. Kakor se je zvedelo v pooblaščenih krogih, je Adenauer zavrnil sovjetski predlog o razgovorih med obema Nemčijama kot prikladni metodi za dosego nemške združitve. Izrazil pa je pripravljenost zahodnonemške vlade, da začne s Sovjetsko zvezo razgovore o trgovinskih odnosih.

New York. — Generalna skupščina OZN je sprejela predlog komisije za mednarodno pravo, da bi bila marca leta 1958 mednarodna konferenca za pomorsko pravo. Skupščina je priporočila, da bi na tej konferenci sodelovale vse države članice Združenih narodov. Razpravljali bodo tako o pravnih kakor tudi o političnih, tehničnih in bioloških vidikih pomorskega prava in svobode morja.

Številke iz slovenskega kulturnega dogajanja

»Ljudska pravica« je objavila zanimiv pregled o kulturnem dogajanju v Sloveniji tekom leta 1956, iz katerega posnemamo naslednje številke, ki bodo zanimale tudi naše bralce.

Pri slovenskih založbah je izšlo tekom leta 1956 37 novih leposlovnih del 35 slovenskih avtorjev. Knjige so bile tiskane v skupni nakladi 310.000 izvodov, od katerih jih je bilo že do konca leta prodanih 240.000. V to število pa še niso vključeni številni ponatisi starejših del slovenskih avtorjev. Po številu največ novih izdaj je lani zabeležila Mladinska knjiga, ki je natisnila 21 novih domačih avtorjev ter ponatisnila 10 starih izdaj. Vsa ta dela so ilustrirali domači slikarji, skupna naklada pa je znašala 169.000 izvodov. Najbolj znana imena med avtorji mladinskih knjig so bila: Fran Saleški Finžgar, Oton Župančič, Prežihov Voranc, France Bevk, Miško Kranjec, Matej Bor, Bogomir Magajna in drugi.

Slovenska gledališča so lani na 310 predstavah uprizorila 24 del slovenskih avtorjev, obiskovalcev pa so našteli 120.600. Vsekakor pa obsegajo ti podatki le pet največjih slovenskih gledališč, medtem ko številna manjša gledališča in nešteti amaterski odri v zgornjih številkah niso zajeti. Med vsemi uprizorjenimi deli so želi največji uspeh Cankarjevi »Hlapci« v ljubljanski Drami, kjer so na 20 predstavah našteli blizu 10.000 gledalcev. V celoti je ljubljanska Drama uprizorila lani 6 del slovenskih avtorjev, ki so skupaj doživela 66 predstav, katere je obiskalo skoraj 30.000 gledalcev.

Opera in balet v Sloveniji sta v letu 1956 pritegnila 17.000 gledalcev, ki so na 33 predstavah gledali domači operi »Kleopatra« (Danilo Švara) in »Deseti brat« (Mirko Polič) ter baleta »Plesalec v sponah« (Mlakar) in »Lepa Vida« (Ukmar). Enega izmed baletov je 2100 obiskovalcev gledalo v poletnem gledališču v Križankah.

O umetniških razstavah slovenskih likovnih umetnikov v letu 1956 navajajo naslednje podatke: V ljubljanski Moderni galeriji so bile razstave Gojmira Kosa (64 del, 4500 obiskovalcev). Franceta Kralja (221 del, 2550 obiskovalcev); na razstavi Zveze likovnih umetnikov FLRJ je sodelovalo 34 slovenskih umetnikov z 68 slikarskimi in kiparskimi deli (obiskovalcev 3500), na izbirni razstavi sodobne jugoslovanske umetnosti, ki je bila poslana v Italijo, je sodelovalo 7 slovenskih umetnikov s 23 deli (obiskovalcev 2084). Poleg tega so se slovenski slikarji-impresionisti s 53 deli predstavili v Celovcu, 6 slovenskih grafikov pa se je udeležilo pomladanske razstave na Dunaju. Jakopičev paviljon je priredil 10 domačih razstav, katere je v teku 200 dni obiskalo skupaj 17.500 obiskovalcev. V Mali galeriji je bilo pravtako deset razstav domačih avtorjev, ki jih je obiskalo 30.000 ljudi.

Tudi za filme vlada v Sloveniji veliko zanimanje, zlasti še, če so to filmi domače produkcije, kakor na primer »Dolina miru«, ki ga je lani videlo v Ljubljani 52.030 gledalcev, v ostali Sloveniji pa 150.000, torej skupno nad 200.000 ljudi. In zanimanje za knjigo? Na to vprašanje daje odgovor tudi število knjig, ki si jih ljudje izposodijo v posameznih knjižnicah. Tako sta že samo v Ljubljani tekom zadnjega leta Mestna ljudska knjižnica in Delavska knjižnica izposodili blizu 190.000 različnih slovenskih knjig, redno obiskane pa so tudi vse številne podeželjske knjižnice.

Spet vabimo na koncerte narodnih pesmi

Slovenska prosvetna zveza bo v nedeljo, 10. marca 1957, spet priredila **koncerte narodnih pesmi** v naslednjih krajih:

ob 14.00 uri pri Doberniku na **Reki pri Št. Jakobu v Rožu,**
ob 16.30 uri pri Pušniku **v Ločah,**
ob 20.00 uri pri Prangerju v **Zmetičah pri Brnci.**

Znova bosta nastopila moška in mešana pevska zbora iz Kotmare vesi in Bilčovsa pod vodstvom centralnega pevovodje SPZ Pavleta Kernjaka s programom, s katerim so z najboljšim uspehom gostovali v Ljubljani in v Kranju ter pred nedavnim navduševali številno občinstvo v Borovljah, Št. Janžu in v Svečah.

Tudi v teh krajih ljubitelji naše edinstveno lepe domače pesmi ne bodo zamudili priložnosti ter ji bodo prisluhnili v obilnem številu. Prisrčno vabljeni vsi!

Slovenska prosvetna zveza

Slavnemu Toscaniniju so priredili veličasten pogreb

Truplo velikega italijanskega dirigenta Artura Toscaninija, ki je umrl v Združenih državah Amerike, kjer je deloval kot dirigent in vodil newyorške filharmonike, so 17. februarja prepeljali z letalom v Rim, od tu pa z vlakom v Milan, kjer je bil 18. februarja popoldne veličasten pogreb, ki so se ga udeležili glasbeniki in umetniki iz različnih evropskih in izvenevropskih dežel.

Težka kovinska krsta s truplom je bila v dopoldanskih urah na mrtvaškem odru v veži gledališča La Scala, kjer se je poslovila od pokojnika velika množica ljudstva. Pogrebne svečanosti je nato opravil milanski kardinal v stolnici z razkošjem, kot je v navadi le pri pogrebih različnih kronanih glav.

Med prevozom iz gledališke veže v stolnico so igrali mogočno Beethovnovo skladbo »Eroica«. Toscaninija so nato položili v družinsko grobnico na milanskem pokopališču za zaslužne može.

S smrtjo Toscaninija je glasbeni svet izgubil človeka, ki je živel za glasbo in ji posvetil vse svoje življenje. Slovel je kot dirigent in odličen glasbeni interpret.

Dunaj bo počastil Plečnika

Nedavno preminuli veliki sin slovenskega naroda, mojster arhitekture Josip Plečnik, ni užival nedeljenega ugleda samo v svoji ožji in širši domovini Sloveniji in Jugoslaviji, marveč ga je tudi tujina priznavala in ga uvrščala med velike ustvarjalce na področju stavbene umetnosti.

Dunajska Akademija za upodabljajočo umetnost namerava prirediti veliko razstavo, posvečeno trem znamenitim mojstrom arhitekture, Wagnerju, Loosu in Plečniku.

Za izbor in organizacijo gradiva za Plečnikovo razstavo v tem okviru je rektor dunajske Akademije povabil Slovensko akademijo znanosti in umetnosti, ki je častno ponudbo radevolje sprejela. Širši odbor pod vodstvom profesorja Franceta Steleta bo zbral, pripravil in uredil ves potrebni slikovni material o Plečnikovem delu ter skice, originalne načrte in makete njegovih stvaritev. Tako bo dunajsko in tuje občinstvo, ki si bo ogledalo veliko razstavo treh pomembnih mojstrov arhitekture, lahko spoznalo in ocenilo tudi vso obsežnost in veličino življenjskega dela znamenitega slovenskega umetniškega ustvarjalca Plečnika.

KULTURNE DROBTINE

Knjiga o zločinih Gestapa

V Londonu je izšla izpod peresa Edwarda Crankshawa knjiga, ki opisuje zločine zloglasnega Gestapa. Knjiga je zgodba o terorju in preračunanih množičnih umorih, pripoved »o krutosti in divjosti, ki ji ni primere v zgodovini sodobne Evrope«. Pisec odlično opisuje vse glavne zločince: metodičnega blazneža Himmlerja, cinika Heydricha, ki je izjavil, da ni problema, ki bi ga »Gestapo ne znal rešiti«; razen teh dveh so še drugi: Ohlendorf, ki je sofistično priznal, da je pobil 90.000 Židov, in strahopetni Eichmann, ki si je prizadeval samo za to, da bi imel kakega višjega za kritje. Najbolj zanimivo pa je zadnje poglavje, v katerem pisec pojasnjuje, kje so pravzaprav vzroki za to, da se je nekaj takega lahko pripetilo sredi dvajsetega stoletja in v civilizirani državi.

Zgodovina druge svetovne vojne

O pretekli vojni je izšla sicer že cela vrsta najrazličnejših knjig, vendar so to v glavnem le spomini posameznih oseb, ki obravnavajo večinoma le posamezno obdobje te velike vojne ali pa nekaj bitk. Toliko bolj zanimivo pa je zato delo francoskega generala Chassina »Zgodovina druge svetovne vojne«, ki v znanstveni obliki prikazuje potek pretekle vojne, in to na vseh bojiščih — v Evropi, Afriki in Aziji ter na kopnem, na morju in v zraku. Knjiga je pred nedavnim izšla tudi v srbohrvaščini.

Skrb za izobraževanje odraslih

Izobraževanju odraslih posvečajo v Jugoslaviji veliko pažnjo. V minulih dneh je bil v Ljubljani trodnevni seminar v okviru ljudske univerze, ki je bil posvečen problemu organizacije dela na tem področju. V začetku aprila bo v Trbovljah prvo, 27. in 28. aprila pa v Novem Sadu drugo posvetovanje o izobraževanju odraslih na vasi, medtem ko je za 27. in 28. maja predvideno v Beogradu zasedanje Sveta kulturno-prosvetnih društev Jugoslavije, ki bo pravtako posvečeno predvsem vprašanju izobraževanja odraslih na vasi in v mestu.

Literarni večeri slovenskih srednješolcev v Trstu

Društvo slovenskih srednješolcev v Trstu je priredilo že celo vrsto literarnih večerov, na katerih so brali iz svojih del mladi slovenski literati iz Trsta, Gorice in Kopra. Na zadnjem takem večeru pa so se poslušalcem predstavili kot gostje mladi sodelavci ljubljanske revije »Mlada pota«. Poudarjajo, da so prireditve te vrste žele prav lepe uspehe in se tržaški srednješolci bavijo z mislijo, da bi ustanovili poseben slovenski mladinski literarni krožek.

Dr. MIRT ZWITTER 9

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Sporazum povsem jasno razlikuje obveze Italije: 1. splošno obvezo Italije, da bo zajamčila nemški manjšini v Južni Tirolski v zavarovanje njenega narodnostnega, kulturnega in gospodarskega razvoja s posebnimi ukrepi popolno enakopravnost z Italijani; 2. obvezo Italije, po kateri razen gornje osnovne zaščitne določbe da Južnim Tirolcem še štiri posebno navedene pravice; 3. obvezo Italije, da dovoli v sporazumu točno opisanemu področju avtonomijo; 4. obvezo Italije, da v roku leta dni po podpisu sporazuma sklene pogodbe o navedenih štirih vprašanjih.

Kako je Italija uresničila manjšinsko zaščito v smislu pariškega sporazuma

Na **področju šolstva** so jamstva sporazuma v največji meri izpolnjena ter razvoj po letu 1946 pomeni veliko napredovanje. Ob koncu leta 1951 je imela Južna Tirolska 423 krajev z nemško osnovno šolo ter lastno nemško učiteljišče v Meranu, poleg njih pa je v Južni Tirolski 18 javnih nemških srednjih šol, obrtnih šol, trgovskih šol in gimnazij ter 8 zasebnih nemških konfesionalnih srednjih šol. Leta 1952 so odprli tudi posebno šolo za nemške vzgojiteljice v otroških vrtcih. Tudi Ladinci imajo 16 lastnih osnovnih šol.

Poleg vseh teh manjšinskih šol je v Južni Tirolski za Italijane 186 osnovnih ter 27 javnih srednjih šol. Visoko število italijanskih srednjih šol ima vzrok v tem, da gre pri Italijanih v veliki večini za meščane, ki večinoma pošiljajo svoje otroke še v nadaljnje šole.

Pritožbe Nemcev gredo predvsem proti vrhovnemu nadzorstvu in upravi šolstva, ki je pod italijanskim vodstvom (z nemškim namestnikom) in podrejena direktno prosvetnemu ministrstvu v Rimu.

Manj razumljiva je pritožba proti dvojezičnosti ladinskih šol s strani Nemcev, ki zahtevajo namesto italijanščine v teh šolah Ladincev uvedbo nemščine kot drugega jezika.[4])

[4]) Pripomba: Vsekakor pa ni slišati in zaslediti nemškega ugovora, da bi bila dvojezičnost v ladinskih šolah neizvedljiva, kot se to v zadnji dobi glasi za koroške dvojezične šole. Še bolj pa je zanimivo, da Nemci naglašajo v ladinskem slučaju baš potrebo zadovoljivega sožitja kot opravičilo dvojezične šole med Ladinci.

Najhujša nemška pritožba v šolskih vprašanjih gre na račun otroških vrtcev, ki jih še vedno vodi društvo »Opera Nazionale Italia redenta« (Nacionalna pomoč za osvobojeno Italijo), ki ga Nemci dolžijo nasilnega in tihega raznarodovanja mladine, slično naši znani »Südmarki«. V zadnji dobi se Nemci pritožujejo, da nimajo zadosti učiteljskega in akademskega naraščaja, se zavzemajo za priznanje službenih let in položaja učiteljev, doseženih v dobi nacizma in izven Italije. (Tozadevni predlog zakona, ki so ga predložili južnotirolski poslanci, je italijanski parlament medtem že potrdil. — Op. ured.) Zahtevajo pa tudi reformo učnih načrtov za svoje šole, ki da ne odgovarjajo bistvu manjšinskih šol, ker so bolj »italijanske šole v nemškem prevodu«.

Za te cilje in podporo šolskih teženj in naraščaja imajo svoje posebno društvo »Deutsche Schulhilfe« s sedežem v Bozenu.

Na ostalih kulturnih področjih se pritožujejo Nemci v Južni Tirolski očitno upravičeno nad **cenzuro iger**, ki se izvaja celo centralno v Rimu. Za vsako predstavo se mora zaprositi s priložitvijo dveh nemških originalov ter dveh popolnih prevodov v italijanskem jeziku. Nemška zahteva se glasi, da bi bila dana pristojnost pokrajinski vladi v Bozenu, kar pa je doslej Rim odbil.

Nadalje je potrebno posebno dovoljenje prezidija ministrskega sveta za predvajanje nemških filmov. Tudi nad zapostavljanjem in okrnjevanjem nemškega programa v radiu je slišati pritožbe manjšine, ker ima na razpolago samo 14 tedenskih programskih ur.

V ostalem je na širokem področju uresničena enakopravnost zasebnega kulturnega udejstvovanja ter svobodnega združevanja: Nešteto društev in organizacij manjšine se udejstvuje in uveljavlja na vseh najrazličnejših kulturnih in družabnih področjih, pevski zbori, glasba, šport, čitalnice, knjižnice, družabni klubi, planinstvo itd. itd. delujejo po vsej deželi nemoteno in brez vmešavanja državnih oblasti.

Vprašanje jezika, krajevnih označb in napisov je za naše pojme zadovoljivo rešeno: **Vsi javni napisi** na železniških postajah, državnih uradih, šolah, ustanovah, uradne deske in **razglasi ter objave so v dvojezični.** Prav tako poštni pečati, krajevne in cestne table, tiskovine in formularji vseh vrst. Osebno sem videl kvečjemu nekaj primerov samo nemških napisov in objav! Vendar je dvojezičnost brez dvoma v veliki meri upoštevana in izvajana.

(Nadaljevanje sledi)

Metlova — Kazaze

Spet je za vedno zapustil vrste živečih izseljencev eden izmed sotrpinov iz onih nepozabnih dni trpljenja in ponižanja. Nenadoma je preminul Valentin Vastl, kmet p. d. Opetnik na Metlovi. Smrt ga je srečala nepričakovano. V petek minulega tedna je kakor običajno oskrboval svojo živino v hlevu. Kakor domnevajo, mu je pri tem spodrsnilo ter je padel in udaril z glavo ob rob vodnega bazena. Niso popolnoma ugotovili, če je vzrok smrti udarec, ki ga je dobil na sence, ali pa ga je zadela kap. Vsekakor je žalostna vest globoko odjeknila v vasi in okolici, ker s pokojnim je preminul sosed, ki je bil dober in uslužen ter mu je bila glavna življenjska naloga delo in skrb za kmetijo in svojo družino. Življenjska pot mu ni bila rožnata, nenehno trdo delo in vztrajna marljivost mu je bila delež. Pred nekaj leti je izgubil ženo in še večjo skrb je moral naložiti na svoje rame.

Pokojni Valentin Vastl je bil doma iz znane, zavedne Topličeve družine v Lovankah. Pokojni njegov brat Tine je vsem zadružnikom dobrlaveške posojilnice v najboljšem spominu kot zelo vnet in sposoben zadružnik, ki je vse svoje sile posvetil razcvitu tamošnje zadruge. Bil je eden izmed prvih koroških absolventov zadružne šole v Ljubljani. Drugi njegov brat je bil zaveden ljudski duhovnik, ki pa je tudi že preminul.

V času nacističnega nasilja, ko so imeli oblastneži in njihovi domači pajdaši v načrtu, da bi nasilno iztrebili slovensko ljudstvo na Koroškem, so s stotinami drugih koroških slovenskih družin pregnali tudi zavedno Opetnikovo družino v hladno tuje pregnanstvo. Z mnogimi sotrpini je trpel, upal in vztrajal v taborišču Frauenaurach, dokler niso svobodoljubne sile strle rjavo strahovlado. Zasijalo je nekoliko sonca svobode in vrnil se je na svoj dom, kjer je do zadnjega vzdihljaja zvesto izpolnjeval svoje dolžnosti.

Pogreba pokojnega Valentina Vastla se je udeležilo izredno mnogo ljudi, zadnji dokaz, kako je bil pokojni spoštovan in priljubljen pri vseh. Med pogrebci so bili tudi številni sotrpini-izseljenci, med temi tudi zastopnik Zveze slovenskih izseljencev, ki je položil na svežo gomilo venec ZSI kot zadnji pozdrav sotrpinu. Ob odprtem grobu je pokojniku spregovoril v spomin g. župnik Gabruč, ki je opravil tudi pogrebne obrede, domači mešani pevski zbor pa mu je zapel ganljive žalostinke.

Črna zemlja je zagrnila telesne ostanke pokojnika — trpina. Naj mu bo domača zemlja lahka, žalostnim svojcem pa naše srčno sožalje!

Dole pri Rožeku — Miklavčevo

Ob **koncu minulega tedna in v** nedeljo sta Ana-Marija Kopačeva iz Dol pri Rožeku in Nande Hobel iz Miklavčevega praznovala svoje poročno slavje. Mladi par se je civilno poročil v Rožeku, cerkveno pa pri Gospi Sveti. Po poročnih formalnostih sta mlada zakonca napravila majhen izlet po Koroški. Prisrčno čestitamo in želimo novi slovenski družinski celici mnogo sreče in uspehov do visoke starosti!

Cirkovče — Pliberk

Pred nedavnim je bilo v gostilni pri Lamu v Pliberku prisrčno ženitovanjsko slavje. Marica Haninova, p. d. Lipejeva v Cirkovčah, hčerka predsednika pliberškega slovenskega prosvetnega društva in odbornika blaške občine Franca Hanina, se je poročila s Šoršem Pečnikom, instalaterjem vodnih naprav pri tvrdki Visotschnig v Pliberku. Poročno slavje je potekalo sicer v ožjem krogu, toda v najboljšem razpoloženju. Novoporočeni par se bo kmalu naselil v lastni hišici na Ponikvi, kjer jo gradi in jo je domalega že dogotovil pridni in delavni mladi mož. Iskreno čestitamo in obilo sreče na mnoga leta.

Velikovec

Petinpetdesetletni delavec Adam Šurijan je pri svojem domu prekladal hlode. Nenadoma se je zakotalil precej debel hlod in mu padel na nogo. Udarec je bil tako silen, da mu je zmečkalo vse prste na nogi.

Mojstru Ignacu Mačku v spomin

Minuli ponedeljek v jutranjih urah je smrt nepričakovano iztrgala iz središča družine moža in očeta, kolarskega mojstra in lastnika žagarskega podjetja Ignaca Mačka v starosti 51 let. Težko si je predstavljati neizrekljivo žalost, ki je zajela družino ob hudem udarcu, kajti pokojni je zapustil ženo in sedem otrok. Žalostna vest je globoko presunila tudi vso bližnjo in daljno okolico in izzvala nedeljeno sočustvovanje pri vseh. Morda je ta tragični dogodek najbolj vidno pokazal, kako priljubljena, ugledna in spoštovana je Mačkova družina.

Pokojni Ignac Maček je stopil s krepkim korakom v življenje. V Štebnu pri Rieplu se je izučil kolarske obrti, nato pa je kot pomočnik prepotoval precejšen del Evrope in se končno kot mlad mojster ustavil v Pliberku. S skromnimi sredstvi, z najnujnejšim orodjem je pričel svoje poklicno delo v improvizirani delavnici. Kmalu si je s svojim strokovnim znanjem pridobil zaupanje in krog odjemalcev njegovih izdelkov ter število naročnikov je raslo. Mojster Maček je neprestano in marljivo delal z roko in razumom ter vedno bolj so se uveljavljali njegovi kolarski izdelki, prav kmalu pa so tudi njegovi športni artikli našli vsepovsod priznanje.

Mojster Maček je stremel naprej. Kupil je hišico in razširil delavnico, medtem pa si je izbral tudi življenjsko družico in se poročil s Štefko Seidenaderjevo, ko je absolvirala gospodinjsko šolo v Svečini pri Mariboru. V družini, ki je z leti naraščala, je vladala ves čas najlepša harmonija. Oče in mati sta v prizadevanju za blaginjo naraščaja izpopolnjevala drug drugega.

V nenehni skrbi za družino pa je mojster uresničeval nadaljnje načrte za boljšo eksistenco in gospodarski napredek. Postavil si je novo prostrano hišo, moderniziral obrat in pričel z žagarskim podjetjem. Razvoj je bil občudovanja vreden, kar je bilo pripisati mojstrovi neumorni delavnosti, štedljivosti in prirodni nadarjenosti.

Poleg vsega svojega obilnega dela pa je imel pokojnik vedno razumevanje za naše skupno gospodarsko, kulturno in socialno prizadevanje. Z veseljem je sodeloval v domačem prosvetnem društvu, po vojni je kot odbornik pomagal v obeh slovenskih zadrugah v Pliberku ter bil tudi med ustanovitelji Zveze slovenskih organizacij. V svojih prizadevanjih v naši skupnosti je vedno zastopal stališče naprednih socialnih idej. Kmalu po prihodu hitlerizma so ga iz političnih razlogov vrgli v celovške zapore, od koder se je vrnil z zagonetno okrnjenim zdravstvenim stanjem.

V sredo, na dan pogreba, se je od hiše žalosti pomikala izredno številna množica žalnih gostov na pokopališče, da je dragemu pokojniku izkazala zadnjo čast in naklonjenost. Pogrebne obrede je opravil g. prošt Trabesinger ob asistenci treh drugih duhovnikov, med njimi tudi g. župnika Nagele, Mačekovega sotrpina iz gestapovske ječe v Celovcu. Ob odprtem grobu so spregovorili v imenu sindikata kolarjev g. Math, za športno društvo v Pliberku g. magister dr. Herbst in za Zvezo slovenskih organizacij predsednik dr. Zwitter.

Žalujoči družini naj bo v hudi žalosti v tolažbo toliko globokega in odkritega sočustvovanja. Vemo, da se bodo dobro vzgojeni otroci z vsem srcem oklenili svoje dobre matere. V medsebojni ljubezni in slogi bodo nadaljevali delo svojega prerano umrlega očeta ter mu na ta način ohranili najlepši in najhvaležnejši spomin. Pa tudi mi drugi bomo dragemu pokojniku, dobremu delavcu, zvestemu tovarišu in odločnemu človeku ohranili lep in trajen spomin.

Želuče

V nedeljo, 17. t. m., je bil v naši vasi dan veselega razpoloženja. Že nekaj dni poprej je bilo pri p. d. Rotu nad vse živahno vrvenje in ni čuda, saj je bila vsa vas na nogah in je vsak tako ali drugače pomagal, da se Rotova hiša dostojno pripravi za sprejem mlade gospodinje.

Mladi Rot, Mihej Weber, si je pri Markovcu v Št. Ilju izbral svojo življenjsko družico. Ženitovanjsko slavje smo obhajali na nevestinem domu; ob prijetnem razpoloženju, godbi in petju je trajalo vse do jutranjih ur. Nato je nevesta vzela slovo od rojstnega doma in mladi mož jo je povedel na svoj dom v Želuče.

Na lepi Rotovi kmetiji, največji v vasi, bo mladi par gospodaril in gospodinjil. Prepričani smo, da se bosta složno in marljivo prizadevala, da bo Rotova kmetija ostala, kar je vedno bila: dom napredka gospodarstva in prave narodne zavesti.

Novoporočencema iskreno čestitamo!

Železna Kapla

Da na kratko povemo: Poročila sta se Vera Prušnikova, p. d. Velflnova iz Lobnika, in Tonči Haderlap, p. d. Vinklnov iz Lepene. Oba izhajata iz znanih slovenskih družin, enaka v nazorih in stremljenih. Vera je doma iz družine, ki ji narodna zavest ni samo priznanje, temveč živa dejavnost, kar zna ceniti vsa okolica. Nevestin stari oče pomeni poleg drugega del našega zadružnega življenja v Železni Kapli. Njen oče pa je znan borec iz narodnoosvobodilne borbe za pravice in življenje slovenskega ljudstva na Koroškem, za demokracijo in neposredno za obnovo demokratične avstrijske republike. Prav tako je Tonči iz kremenite trdne narodne družine, ki je v vsakem času storila svojo dolžnost za našo skupno stvar. Vera je zaposlena pri Kmečki gospodarski zadrugi v Železni Kapli in razveseljivo je bilo, da je prispel na svatovščino tudi poslovodeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter.

Na ženitnini, ki so se je udeležili v tako velikem številu gostje iz bližnje okolice in iz vseh daljnih kapelških hribov in grap, med temi tudi iz Obirske, je bilo nad vse prijetno. Po dobrih jestvinah in kapljici so se mladi ljudje, ki jih je bilo zelo veliko, pa tudi stari brez izjeme, vrteli v veselem plesu ob zvokih odlične godbe, ki jo je Jezernik priskrbel iz Celovca. Pod vodstvom nevestinega brata Vladimirja Prušnika pa so pevci s svojimi vložki zelo posrečeno, živo in pestro poživljali slavje. V najboljšem razpoloženju in pri dobri volji so večer in nočne ure minili, kot bi trenil. Bilo je že proti jutru, ko so se gostje pričeli razhajati s tega veselega družabnega srečanja. V celoti je imelo ženitovanjsko slavje pristen in domač slovenski značaj, potekalo je v najlepši harmoniji in miru, kar je pripisati tudi uvidevnosti, disciplini in treznosti vseh gostov. Tega slavja se bodo gostje z velikim zadovoljstvom in veseljem spominjali še dolgo.

Novoporočencema, Veri in Tončiju srčno čestitamo in želimo, da bi jima sijalo sonce na njuni skupni poti mnoga leta.

Brnca

Na žagi Gregoratti je imel Filip Müller iz Brnce hudo delovno nesrečo. Ko je nakladal neki italijanski tovorni avto, je padel čez stranico vozila ter zadobil poškodbe takrat neugotovljene stopnje.

VABILO

Zveza slovenskih žena vabi na

OBČNI ZBOR,

ki bo ob priliki »Mednarodnega dne žena«, dne 8. marca 1957 ob 9. uri v Celovcu, Gasometergasse 10.

Vabimo k številni udeležbi!

*

VABILO

na

razstavo

kuharskih izdelkov tečajnic kuharskega tečaja na Radišah in na veselo

pustno prireditev

SPD Radiše, ki bo v nedeljo, dne 3. marca pri Mežnarju.

Razstava bo odprta od 8.00 do 18.00 ure.

Prireditev bo ob 14.30 uri z naslednjim sporedom:

pozdravni nagovor,
deklamacije in recitacije,
dvospev »Od Železne ceste«,
narodni plesi,
petje domačih zborov,
veseloigra »Teta na konju«.

Po razstavi bo plesna zabava.

K številni udeležbi vabijo

tečajnice in SPD Radiše

Srečanje treh dežel

V soboto, dne 9. marca 1957, bo v celovški Delavski zbornici tradicionalno »Srečanje treh dežel«, na katerem se bodo spet srečale plesne skupine iz Slovenije, Furlanije in Koroške, ki bodo predvajale narodne plese. Kakor smo zvedeli, bo iz Slovenije spet prišla znana Akademska folklorna plesna skupina »Tone Tomšič«, medtem ko udeležba iz Italije še ni znana. Pokroviteljstvo nad prireditvijo so prevzeli koroški deželni glavar Wedenig ter jugoslovanski in italijanski konzul v Celovcu.

Požari na Koroškem

Deželna komisija proti požarom navaja, da je bilo letos januarja število požarov za en primer nižje kot lani v istem časovnem razdobju. Januarja 1956 je bilo 50 požarov, dočim so jih januarja 1957 našteli 49. Kljub temu, da je bil samo en požar manj, pa je efektivna požarna škoda mnogo nižja. Dočim so lani v januarju cenili škodo požarov na 1,3 milijona šilingov, jo cenijo v istem časovnem razdobju letos na 528.960 šilingov. Računajo, da je 50 požarnih bramb, ki so januarja sodelovale pri gasilnih akcijah, preprečilo, da škoda ni bila mnogo večja. Pri 49 požarih so ugotovili, da so bili vzrok nesreče v 17 primerih zanikrnost, v 14 pomanjkljivost pri kurilnih napravah, v 3 primerih pa so povzročili požare otroci, iskre in kratki stiki. V treh primerih je bil ogenj podtaknjen in so bili storilci v dveh primerih tujci, v enem pa posestnik sam.

Huda avtobusna nesreča

V ponedeljek dopoldne se je primerila na Bregu v občini Pokrče huda avtobusna prometna nesreča, pri kateri je bilo 13 oseb močno in 7 lažje poškodovanih. Poštni omnibus, ki ga je vodil šofer Friedrich Streicher, je vozil v smeri Graz-Celovec. V vozilu je bilo okoli 40 potnikov, ki so povečini vstopili v Velikovcu. Malo pred ciljem se je nenadoma poškodovalo kolo, zaradi česar je vozilo potegnilo v stran ter je zdrvelo kakšna dva metra čez cestno brežino in se prevrnilo. Povečini so potniki še mogli zlesti iz prevrnjenega omnibusa. Nemudoma so obvestili rešilno službo, ki je kmalu prispela na kraj nesreče z dvema avtomobiloma Rdečega križa. Trinajst hudo ponesrečenih potnikov so prepeljali v deželno bolnišnico v Celovec. Zanimivo je, da je šofer ostal nepoškodovan.

Ta avtobusna nesreča je v tem mesecu že tretja, ki se je primerila na področju celovškega okraja. Dne 5. februarja se je pripetila prometna nesreča pri Matzendorfu, pri kateri so bile tri osebe hudo, sedem pa lažje poškodovanih. Dne 13. februarja pa se je ponesrečil neki graški VW-omnibus. Pri tej nesreči je šofer kmalu po dogodku podlegel smrtonosnim poškodbam, nekaj potnikov pa je bilo lažje poškodovanih. Pri nesreči v občini Pokrče zagotavljajo, da šoferja ne zadene nobena krivda.

KOLEDAR

Petek, 1. marec: Albin
Sobota, 2. marec: Karel
Nedelja, 3. marec: Kunigunda
Ponedeljek, 4. marec: Kazimir
Torek, 5. marec: Pust
Sreda, 6. marec: Pepelnica
Četrtek, 7. marec: Tomaž Akvinski

Radovedni **slonič**

Ogromni pisano poslikani lepaki so naznanjali: Cirkus prihaja... Mesto se je vznemirilo. Cirkus! Cirkus s sloni, tigri, z levi, s panterji, z risi, medvedi, volkovi, nosorogi, s kamelami, z žirafami, s kenguruji, z antilopami, noji, opicami, s krokodili, kačami klopotačami, z zebrami, s poniji, papagaji in kdo ve še s čim. In z njimi ves pisani svet ljudi: Kitajci s poševnimi očmi, temnopolti Indijanci, črni Afrikanci, Hotentoti, pravi ljudožerci, rdečekožci iz ameriških pamp, Eskimi iz dežele večnega ledu, Mongoli s sibirskih step, prebivalci Ognjene zemlje, pa zraven še razni burkeži, glumači, drzni jahači, plesalci na vrvi, vratolomci, požiralci ognja in mečev, liliputanci in velikani in še in še in še.

In lepega zimskega dne je cirkus res prišel. Na postajo je pripeljal dolg vlak s poslikanimi vagoni. Zrak se je mahoma napolnil z jedkim vonjem po divjih živalih. Okoli postaje in ob obeh straneh ulice so se zbirali ljudje, ki so prihiteli od vseh strani, otroci pa so celo splezali na veje košatih dreves.

Pod mogočnim drevesom ob cesti se je postavil kostanjar s svojo pečico in venomer vpil:

»Maroni, vroči maroni. Vroči, vroči!«

Duh pečenih kostanjev je prijetno dražil nosnice in marsikdo je segel v žep po denar in si privoščil vroče marone.

Nenadoma so s postaje zadonele fanfare. Množica ob straneh ulice se je nemirno zganila. Ljudje so radovedno iztegovali vratove, se prerivali in se zibali na prstih.

Po ulici je v skoku prihajala četa v rdeče uniforme oblečenih jahačev in oglušujoče trobila. Za njo so priropotali težki parizarji z velikimi močnimi kletkami. V njih so za močnim železnim omrežjem mirno ležale ali renčale zveri. Potem so prihajale dolgovrate žirafe in noji, pisani zebre, poniji in kamele pa antilope, divje ovce in koze in vsa sila okletkanih vozov s kačami, krokodili, nilskimi konji in pisanimi ptiči. Ob straneh in med njimi so stopali raznopolti ljudje, krotilci in čuvarji, in vodili plahe živali na vrveh. Nazadnje se je pomikal trop ogromnih slonov. Sloni so stopali krotko in mirno. Na njih širokih hrbtih so sedeli goniči in zraven njih burkeži in glumači, a med njimi so veselo skakale opice.

Pred tropom je stopala velika slonica, ob njej pa je veselo štorkljal slonček. Bil je hudo razposajen. Suval je materi pod trebuh in se dregal z drugimi sloni, ki so sledili njegovi materi. Kratko in malo, uganjal je mladostne norčije.

Sloni so že prišli do kostanjarja, ko se je nenadoma od čete utrgal slonček, dvignil rilec in zavohljal po zraku. Počasi se je približal kostanjarju. Obstal je pred

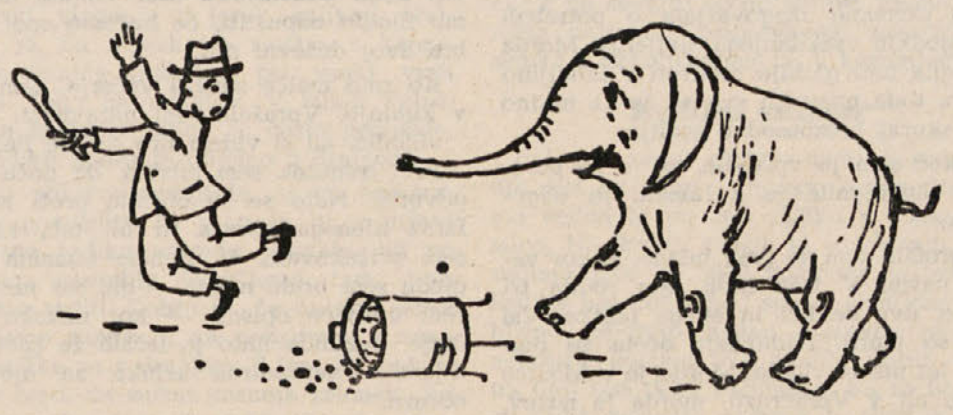

pečico in nekaj časa radovedno gledal vanjo. Nato je iztegnil rilček in zagrabil kostanj. Že ga je nosil k ustom, ko je hipoma rezko zašvistnil in poskočil. Njegov glas je vznemiril čredo. Sloni so na mestu obstali, dvignili so rilce visoko v zrak in stresli ljudi s svojih hrbtov.

Nastala sta velika zmešnjava in strah. Ljudje so se razmaknili. Nekateri so kakor brez glave planili v beg, drugi spet plezali na drevesa. Med njimi je prvi bil kostanjar, ki je kakor veverica šinil v vrh.

Sloni so jezno godrnjali in obkolili slončka, ki je zgrabil z rilcem pečico, jo dvignil in treščil ob tla, da so se kostanji in žerjavica razleteli na vse strani, ves jezen, ker se je opekel z vročim kostanjem. Ob njem je stala slonica, ga grgotaje božala z rilcem in mu nekaj prigovarjala.

Medtem so se že s tal pobrali goniči in burkeži in spet uredili razpršeno čredo. Opice, ki so se prej veselo valjale po tleh in pobirale kostanje, so spremljevalci polovili in jih spet zmetali na hrbte slonov. Sami so peš nadaljevali pot.

Tudi ljudje so se kmalu pomirili. In še kostanjar se je, ko je videl, da se ni njegovi peči pripetilo nič posebnega, opogumil in splezal z drevesa. Ko je stopil na tla, je na ves glas zavpil:

»Maroni, maroni...!« Ljudje pa so mu veselo odgovarjali:

»Vroči, vroči...!«

Vse se je oddahnilo. Sloni so se počasi oddaljevali, vrteli so se s svojimi malimi smešnimi repki, visoko nosili rilce, zadovoljno trobili in se veselili sonca, lepega dne in življenja.

Doktor **vseved**

Reven kmet, pisal se je za Raka, pripelje v mesto tovor lesa. Dva vola sta vlekla tovor. Kmet je prodal les nekemu doktorju za dva srebrnika. Ko je bila kupčija sklenjena, sede doktor k mizi. In kmetu, ki je videl njegovo obilno jedačo in pijačo, je zaigralo srce; silno rad bi postal takle doktor. Nekoliko je postal in naposled vprašal: »Je li težko postati doktor? Bi zmogel to še on?«

»Seveda, in še kako hitro,« odvrne doktor.

»In kaj mi je storiti?« sprašuje kmet.

»Najprej si nabavi abecednik. Tak mora biti, da je v njem naslikan petelin. Nato pretopi voz in oba voliča v denar, pa kupi oblačil in vsega, kar spada k doktorstvu. Potlej pa še naroči izvesek. Na njem naj piše: Jaz sem doktor vseved. Ta izvesek nabij na vrata.«

Tako je kmetič storil. Ko je bil že pol doktorja, cel še ne, se je zgodilo takole: Nekemu gospodu so ukradli dokaj denarja. Zvedel je za doktorja vseveda, ki živi tu in tu, in prav gotovo ve, kje so ukradeni novci.

Dal je napreči kočijo, se zapelje v njegovo vas in se ustavi pred njegovo hišo. Vpraša ga, je li res doktor vseved.

»I, seveda!«

»Pa pojdi z menoj, da poiščeš ukradene novce.«

»Kajpak, a Marjeta, moja žena, mora z nama.«

Gospod je privolil, oba posadil v kočijo in odpeljali so se.

Doma je bila pogrnjena miza. Povabijo tudi kmetiča.

»Seveda, in Marjeta, moja ženica, tudi, kaj ne?« pravi, sede za mizo in potegne svojo ženo za sabo.

Ko vstopi strežnik z velikim pladnjem jedi, dregne kmet ženico in pravi: »Ta je prvi!« Menil je, da prihaja prvi strežnik z dobrimi jedili. Strežnik pa je mislil drugače: ta je prvi tat. Pa je bil tudi resnično tat in močno se je prestrašil. Zunaj je dejal tovarišem: Doktor vse ve. Ko me je ugledal, je dejal, da sem prvi.

Drugi strežaj ni upal vstopiti, pa je moral. Komaj prinese skledo, dregne kmet ženo: »Marjeta, ta je drugi!« Strežaj prestrašen hitro odnese skledo. Tretjemu se ni zgodilo bolje, kmetič je kar zaklical: »Vidiš tretjega!«

Četrti pa je prinesel pokrito posodo. Da bi izkusil kmetovo znanje, ga vpraša gospod, kaj bi bilo v skledi. Bila je namreč polna skleda rakov. Kmet se ozre nanjo. Kako bi rekel? vzdihne: »Oh, ubogi Rak!« In gospod je vzkliknil: »Vse ve, tudi za moj denar ve, prav gotovo.«

Strežaja je bilo strašansko strah. Pomežikne doktorju in ga zvabi skozi vrata. Zunaj so mu štirje strežaji priznali krivdo. Saj radi vrnejo, doktorju še kaj primaknejo, le izda naj jih ne! Za glavo jim je šlo. Popeljejo ga na kraj, kjer so denar zakopali.

Doktor je bil zadovoljen. Vrne se v sobo, a peti strežaj zleze tačas v peč. Rad bi zvedel, če doktor ve kaj več.

Kmetič pravi: »Gospodar, pogledal bom v svojo knjigo, v njej stoji, kje iskati denar.« Sede, vzame v roke abecednik, ga lista in ne more najti petelina. Pa zakriči: »Saj vem, kje tičiš. Le pokaži se!« Strežnik v peči pa je mislil, da leti nanj. Poln strahu je zaklical: »Jej, ta človek vse ve!«

Tako se je zgodilo, da je doktor vseved pokazal gospodarju skriti denar. Dobil je še nekaj malega za na pot in postal zelo slaven mož.

(Iz Grimmove zakladnice)

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA — POVEST DAVNIH DEDOV

9

Starešine so polegli in pozaspali. Takisto se je raztegnilo na travo polovico vojske, ognji so pogašali. Le bučanje mladine, divje pesmi, prepir in prerivanje se ni poleglo.

Svarun si je tiščal ušesa in trpel v usodnem čakanju. Lezel je čedalje bolj v dve gube, kakor bi se pogrezal hrib in izginjal v tla.

Pobledele so zvezde, ugašale in ginile na sivem nebu. Tedaj se dotakne Svaruna rahla roka.

Starec je vztrepetal.

Vrač ga je klical, na njegovem obrazu je bilo veliko veselje.

»Svarun, slavni starosta, tvoj rod ne umre, slava bogovom, Iztok pije vodo!«

Starosta je planil pokonci in odhitel v šotor. Iztok ga je veselo pogledal, krog ustnic mu je igral smeh. Oče je pokleknil k sinu in jecljal: »Iztoče, Iztoče, moj otrok...«

Ko je priplulo sonce, so tudi mladci obnemogli. Najhujši razgrajači so pocepali. Nikogar niso prebudili sončni žarki, vsa ravan je bila pokrita s spečimi telesi kakor z mrtveci. Edini Svarun je hodil pred Iztokovim šotorom, iztegal roke in hvalil Sonce ter šepetal molitve.

Proti poldnevu so se začela dvigati telesa, med vojščaki je zašumelo in trudne čete so zopet oživele. Od severa pa se je premikala proti Donavi dolga vrsta obloženih konj, črede ovac so meketale. Prihajali so iz gradišča z jedmi in pijačo.

Mnogo mladcev jim je šlo čez most naproti; kmalu so pritirali konje in živino v tabor. Z njimi je prišlo mnogo deklet, sredi je jezdil ovenčanega konja Radovan s plunko v rokah in je bil nanjo novo, zmagoslavno pesem, da so strune ječale.

Raztovorili so žito in med, pograbili ovne in jih začeli klati. Vse ležišče se je izpremenilo v velikansko slavnost. Povsod vrisk in smeh, petje in ples.

Radovan se je utaboril med dekleti, katerim so se pridružili mladi borci. Na starem parobku je sedel, godel, kar so dali prsti in strune, in pripovedoval vesele dogodke s svojega potovanja. Mladina se mu je smejala, da je zvenela dobrava od objestnega veselja.

»Hej, Radovane, zakaj si tičal v gradišču? Šel bi z nami, pa bi bil godel, ko smo kovali Bizantince!«

Krepak mladenič je podražil godca.

»Zahvali mater, da se nisi rodil deset let prej. Zakaj za to čeljustanje bi poveznil plunko, mojo dragoceno plunko na tvojo črepinjo, da bi ne ganil več z jezikom. Tako pa si mlad in predrzen kakor žrebe — Radovan ti odpušča!«

»Pa bi bil opasal meč, skril plunko v hišo k dekletom in jo udaril z nami.«

»Nisem jo udaril z vami, to je res. Ali res je tudi, da tako tuljenje, kakor ga zaženete vi, mladi volkovi, za vselej ogluši moja ušesa. Kdo bi mi potem ubiral strune? Morda ti, ko je še srobotna trta prenežna za tvoje oslovske uhlje? Kdo bi redil Radovana, če bi ne mogel s plunko po svetu? Ti, kajne, ko še kozjega mleka nimaš, da bi ga dal lačnemu psetu! Molči, uš!«

Vsi križem so se zasmejali in Radovan je ponosno zaigral in zapel veselo pesem. Ali mladcem se je budila slà po Radovanovi jezi.

»Kaj si pa delal v gradišču, ko smo se mi bili za svobodo?«

»Dekleta je begal!«

Deklice so se zveselile.

»Oho, oho, Radovan, ali ti pokažemo!«

»Če so vaše ljube tako malo vredne, da bi se obešale na moje stare kosti, jih še ne maram ne!«

»Pa si zadnjič lagal, da je sama carica rekla, kako si zal.«

»Carica Teodora je pa modra ženska, tepci! In pa tisto je bilo pred leti, ko še nisem imel razoranega čela in gosjega perja v bradi!«

»Ej, da bi bil Hilbudij potrkal na gradišče, ali bi bil tekel Radovan v šumo kakor jazbec v jazbino! Škoda, da je prej padel in ti ni napravil tega veselja.«

»Bežal? Kdaj sem bežal? Pa povejte, dekliči, ali nisem sedel noč in dan na okopih in stražil gradišče kakor ris v bukovi kobali?«

»Čepel si na okopih, Radovan, pa si se tresel.«

»Seveda sem se tresel od poželenja, da bi svetu pokazal, kak junak je godec Radovan, če je sila.«

Brenk — brenk — brenk.

Zapela je plunka, deklice so si podale roke in vse se je zavrtelo okrog veselega godca.

Ko so se oddahnili, je odbral Radovan nekaj mladcev in odšel z njimi v tabor.

»Dobimo, gotovo dobimo, poznam Bizantince! Brez tiste božanske pijače niso. Med, nič ne rečem, tudi ol — dobra pijača, ampak — vino...«

Radovan se je poželjivo obliznil.

Na potovanjih križem sveta je že večkrat godel v taborih Bizantincev. Vojaki niso mogli zatajiti v taboru strasti, s katero se je v tedanji dobi ljubilo gledališče in cirkus. Vsak potepuški skakač, na pol

MARY COOPER:

Mehiška roža

Nekega lepega poletnega dne sem prišla v majhno mehiško vas San Filipe. Takoj sem šla iskat primerno hišico, da bi s svojim možem nekaj časa stanovala v njej, kajti on je hotel v tem kraju napraviti nekaj slik. Ker nisem znala jezika in tudi ne poznala navad in običajev te od vsega sveta odmaknjene pokrajine, sem se silno težko znašla.

Napak bi bilo, če bi trdila, da sem jaz sprejela Elodio v službo. Bolj pravilno bi se reklo, da je ona mene izbrala za svojo gospodinjo. Rano zjutraj, prav tisti dan, ko sva najela staro Casa del Cruz in se v njej naselila, je stopila skozi vrata na široko, sončno dvorišče.

Poplava španskih besed se je zlila čez njene ustnice. A ko je spoznala, da je ne razumem, je najprej pokazala na kuhinjo, nato pa nase: prišla je, da bi za naju kuhala, nakupovala in skrbela za red v hiši. To pa bi storila za toliko pesov, kolikor prstov je vzdignila.

Po starosti bi ji prisodila od dvajset do trideset let. Njene poteze so bile izrazito indijanske: raztegnjena usta, širok nos, visoke ličnice, olivnočrne zastrte oči, bronast obraz, ki je bil gladek in kot krinka brezizrazen.

Njena obleka je bila preprosta in ponošena, vendar izredno čista, ona pa je bila živahna in se je celo v žgočem opoldanskem soncu s svojimi lahkimi bosimi nogami urno in ljubko premikala sem in tja.

Od trenutka, ko je prišla k nam, so se bogato menjavali izvrstno pripravljeni obedi, ki so prihajali na mizo točno ob uri; hiša je blestela od čistoče; umazano perilo in oblačilo je izginjalo kakor pod rokami duhov, naslednji dan pa je že ležalo duhteče in brez madeža spet pripravljeno za uporabo. Elodia je bila čudež. Zjutraj, ko sem se zbudila, sem že vdihavala vonj pečene slanine in sveže kave in njeno melodično petje mi je zvenelo na uho.

V naslednjih tednih sem nalovila nekaj drobcev španščine, prav toliko, da sem se lahko skromno razgovarjala o potrebah in dogodkih vsakdanjega življenja. Morda bi mogla tudi globlje prodreti v Elodijino bistvo, toda privadili sva se že na najino tiho, skoraj brezbesedno sožitje.

Nekoč sem jo vprašala, če je že poročena. Skomignila je z rameni in odgovorila:

»Poročila sem se prav mlada, kakor večina naših. V treh letih sem rodila tri otroke, dve deklici in enega fantka. Vsi trije so umrli. Njihovega očeta že petnajst let nisem videla. Morda je v Mexico Cityju ali v Veracruzu; morda je mrtev. Kdo ve?«

Senca je legla prek njenih zadržanih potez.

»Ni bil vedno dober z menoj, senora. Ali bila sem tako mlada. Naučila sem se razumeti, kaj pomeni, kadar rečejo ljudje: Kdor trga rože, mora vzeti tudi trnje...«

Dnevi so potekali v mirni vedrini, minevali so tedni, meseci. Potem je prišel nekega dne star prijatelj mojega moža na večdnevni obisk. Lepe ure smo preživeli, dokler ni naš gost Ben neke nedelje popoldne vidno zmeden stopil v sobo. Na naša vsiljiva vprašanja nam je povedal, da ne more najti svoje zapestne ure. Sicer ni mnogo vredna, nas je hlastno pomirjeval, tudi točna ni... Snel jo je, ko je šel pod prho, in jo pustil v kopalnici, ko se je vračal v sobo. Pol ure nato jo je pogrešil. Takoj se je vrnil v kopalnico, vendar ure ni več našel.

Stekla sem v kopalnico, a v istem trenutku sem se zavedela, da bi bilo vsako iskanje zaman. Majhni, belo pleskani prostor je bil v svoji skoraj samostanski strogosti veliko pregol, da bi se moglo kaj zgubiti v njem. Nihče ni bil v hiši kot moj mož David, gost Ben in jaz... In sevé Elodia.

Šla sem nazaj k možu in gostu. Skupno smo nato skušali obnoviti potek dogodkov. Kmalu zatem, ko se je gost Ben skopal, je šel David v kopalnico, da bi odstranil svoj brivski pribor in tako pripravil za gosta več prostora na ozki polici. Ni se spomnil, da bi bil opazil kaj posebnega, razen da je Elodia, ko se je obrnil, nepremično stala med odprtimi vrati s svežimi brisačami v rokah.

Trenutna zadrega na njenem sicer kot krinka nepremičnem obrazu je vzbudila njegovo pozornost, vendar ni razmišljal o tem. Nihče od nas si ni hotel priznati, da se je ves sum brez dvoma zgrnil na Elodio.

Še na misel mi ni prišlo, da bi obvestila policijo. Elodia je že preveč postala del naše družine. Razumljivo je, da smo hoteli Benu nadomestiti uro. Vendar moramo Elodio odpustiti, če hočemo spet dobiti svoj duševni mir.

Ko smo molče zaužili večerjo, sem šla v kuhinjo. Vprašala sem naravnost:

»Elodia, ali si videla uro senora Bena?«

Prvi trenutek sem mislila, da noče odgovoriti. Nato se je obrnila proti meni. Izraz njenega obraza ni bil tak, kakor sem pričakovala. V njenem temnem pogledu sem brala nekaj — da, res ne morem drugače opisati — kot nekako sočutje. Sekundo nato je ležala že spet indijansko neprodirna krinka na njenem obrazu.

»Ne, senora, o uri vam ne morem ničesar povedati.«

To ni bil odgovor in tudi ne nekakšno zagotavljanje nedolžnosti. Bila je kratkomalo zavrnitev odgovora.

Pričela sem ponovno:

»Elodia, ti veš, da sem tvoja prijateljica. Razumem, da lahko človek včasih kaj stori — ne razumi me krivo — da včasih...«

Njene črne oči so slepo strmele v prazno...

»Da, senora. Moja prijateljica ste. O uri vam ne morem ničesar povedati...«

Obrnila sem se in šla. Čutila sem, da so njene črne oči počivale na meni. Zelo me je bilo sram...

Ko je Elodia končala svoje delo, je neslišno šla bosa preko dvorišča in skozi vrata na cesto. Temni rebozo, ogrinjalo mehikanskih žen, je tesno potegnila po ozkem obrazu. Vedela sem, da se ne bo več vrnila. Šla sem v kuhinjo. Njeno imetje — glavnik, zrcalo, prastara usnjena torbica — vse je izginilo. Na okenski polici je ležala rumena roža, še vlažna od hladu večernega vrta.

Naslednje jutro je hotel Ben z vlakom ob desetih v Mexico City. Sedeli smo že pri zajtrku in čakali Davida, ki se je še bril. Tedaj se je nenadoma prikazal, na pol namiljen, pred vrati. V eni roki je držal svoj brivski aparat — v drugi pa Benovo uro.

»Najbrž sem jo odnesel iz kopalnice s svojim priborom za britje...«

Nenadoma mi je otožno jasno stopil pred oči prizor: Elodia na pragu, ko David s tubami kreme in čopiči odnaša tudi uro.

Podzavest je bilo nekaj, česar Elodia ni poznala. Videla je, da je David uro odnesel in ni ji prišlo na misel, da bi to moglo biti nehoté. Spomnila sem se na njen pogled, poln sočutja, kot bi hotela reči:

»Žalostno je, da je tvoj mož tak.«

Nato sem mislila na rožo in Elodijin izrek:

»Kdor trga dože, mora vzeti tudi trnje...«

Trije tedni so nam še ostali, preden so potekli vizumi. Človek bi mislil, da je v tako drobnem mestecu, kakor je San Filipo, vsakogar lahko najti. Vendar Elodije ni bilo več mogoče izslediti. Indijanci niso neprijazni, ampak če skomignejo z rameni, če ostanejo temne oči mrtve in neizrazite, ne izprašuj več in — ne raziskuj!

Šele na dan našega odhoda smo spet slišali Elodio peti, rano zjutraj, ob prvem sončnem siju, in ko smo šli mimo edinega hotela v mestecu, je pravkar pometala odpadle cvetne liste rože z obraslega balkona.

Z dvignjeno roko mi je pomignila v pozdrav, jaz pa sem ji zaklicala:

»Adios, Elodia, moja prijateljica! Oprosti mi!« In zdelo se mi je, da mi je njen topli smehljaj odpuščal...

(Prevedel Br. Kozinc)

Tone Pavček:

PROŠNJA

Ne stoj na pragu, Marija,
v tanki obleki intimnih dni.
Ne stoj na pragu, Marija,
na pragu, kjer burja zavija
kot zvesti čuvaj, ki za starim renči.

Tam je še sneg in v snegu stopinje
onih, ki šli so do semkaj s teboj.
Tam je še sneg in v snegu stopinje,
odvečnih spominov bodljikasto inje,
tukaj za vrati pa ljubi je tvoj.

Pridi že v sobo, lûči ugasni,
name položi premrle dlani.
Pridi že v sobo, luči ugasni,
temne in tople v lepoti naj jasni
se razcvetéjo zdaj tvoje oči.

Slišiš? Ne čakaj! Pridi, Marija.
Dom je pripravljen, rože dišé.
Burja pred vrati nič več ne zavija,
sape pomladne z menoj govore:
Vstopi! Ne trkaj! Pohiti, Marija.

ŠKOTSKA

McNap gre počasi skozi gozd. Počasi zato, da bi si prihranil sile, skozi gozd zato, da bi si prihranil za vlak denar. Pravkar je namreč dvignil v edinburški banki sto funtov in jih nosi v sosednje mesto, kajti tam plačuje banka za osminko odstotka višje obresti.

Nenadoma skoči izza grma z naperjeno pištolo razbojnik McRap. Žalostno izvleče McNap svojo denarnico. Nenadoma pa se domisli.

»Moja žena mi ne bo verjela, da me je v gozdu napadel razbojnik,« pravi. »Ali bi mi, prosim, lahko prestrelili luknjo skozi klobuk?«

Razbojnik mu prestreli klobuk.

»Zdaj pa še, prosim, rokav, da bo bolj držalo...«

Razbojnik mu prestreli rokav.

»Zdaj pa še, prosim, hlačnico...«

»Zelo mi je žal,« mu odgovori razbojnik Mc Rap, »to pa ne gre... Za vsak napad vzamem samo dve krogli s seboj...«

McNap vtakne denarnico nazaj v žep.

»Ste imeli pač smolo, dragi prijatelj... če ni krogel, tudi denarcev ni...«

---

prismojen pevec, gobezdavi glumači in razuzdane plesalke, vse je bilo čislano in dobro plačano. To je Radovan vedel, zato se je kaj rad pridružil pokrajinskemu taboru, kjer se mu je vedno zelo dobro godilo. Zato je tudi vedel, da ima vsak tabor klet za vino.

Radovan je iskal kleti. Sicer je bilo vse razvaljeno in razdejano. Le posamezni koli so štrleli kvišku in vmes je ležala pomendrana pšenica in ječmen.

»Tukaj bo! Žitnica je bila tod — vino ni daleč!«

Začeli so pridno iskati, odvaljevali so hlode in vlačili proč mrtva trupla, ki so ležala nepokopana.

Radovan je previdno trkal z nogo ob tla. Nenadoma je votlo zadonelo. »Stoj, mladec bedasti, sem, sem! Klet je tukaj! Moja peta je več vredna ko vaši nosovi!«

Odvalili so nekaj brun, odpahnili prevrnjeno telego na dveh kolesih, posnažili prostor in pokazale so se deske majhnih vrat v tleh. Priklonili so se, zgrabili s krepkimi rokami, zapahi so počili in pod njimi se je odprla jama, v katero je držala strma in ozka lestva.

Radovan je smuknil prvi v odprto klet. Veselo je zakričal in zavriskal, prijel prvi lončeni vrč ter nagnil pa pil, da je pijača glasno klokala, ko je vrela po grlu. Zaloga je bila dokaj obilna. Visoki, podolgovati vrči z močnimi ročkami, žgani iz rjave gline, so sloneli drug ob drugem pri steni. Od stropa je viselo na vrveh mnogo mehov, napolnjenih z vinom.

Sloveni so dvignili vino iz kleti. Vsak je zgrabil vrč in ga odnesel, Radovan pa je cijazil velik meh, ki ga je v kleti pregriznil, da je poskusil kapljo. In bila je izvrstna.

Ko so drugi zvedeli za klet in vino, je vse drlo v tabor. Suvali so se v odprtino, pili kar iz vrčev, dvigali jih ven in nosili k ognjem, kjer so se cvrli koštruni.

Začelo se je pitje in pijančevanje, rajanje in petje, prepiri in pretepi, dokler niso na noč omagali na pol trudni, na pol vinjeni in pospali kakor brezdušni. Sam Radovan je zadremal s plunko na kolenih, se zagugal in se zleknil po tleh, za zglavje plunko, ki je imela potrgane strune.

Ko je mlada vojska divjala in se pulila za vino, je ležal Iztok pred šotorom. Poleg njega je postavila Ljubinica lepo roženico najboljšega medu, sama je sedla k njegovim nogam in mu zrla v lice.

»Iztok, sam Perun te je otel Morani. Najlepše jagnje sem mu žrtvovala, ko si odšel. Perun je milostljiv.«

Brat jo je hvaležno pogledal. Na licu se mu je zmračilo in posvetilo kakor vera in dvom. Dvignil se je in podprl ob komolec.

»Nikar, bratec, morda je bolje, če ležiš. Vrač je tako nasvetoval!«

»Ne boj se, Ljubinica! Bolečine so majhne.«

Segel si je vrh glave.

»Iztok, pripoveduj, kako si se bojeval? Izpod mrličev so te potegnili — in ti živiš! Perun je velik!«

»Mračno je v mojem spominu. Vem dobro, da sem prvi vdrl skozi vrata v tabor. Za menoj kakor ovni mladci iz našega gradišča.«

»In vsi so padli!«

»Vsi so padli? Oj, Morana!«

»Tebi je prizanesla, zahvalimo jo!«

»Ljubinica, ne veš, kako se bore Bizantinci! Steno so naredili pred menoj iz ščitov in izza njih so švigali meči kakor strele. Udarjal sem, ali šlemi so bili kakor naklo. Meč se mi je krhal in prelomil. In tedaj me je zadelo orožje na glavo, zvrtelo se mi je, omahnil sem in zagrnil me je plaz tovarišev.«

»Glej no, na glavo, in še rane nimaš! O, velik je Perun!«

»Dušica, da nisem imel šlema, bi me ne bili oteli bogovi.«

»Šlema?«

»Hilbudijev šlem, ki je v šotoru. Prinesi mi ga!«

Iztok je vzel razklani šlem v naročje in ga dolgo ogledoval.

»Kako lep je, z žlahtnim kamenjem posut.«

»Smrti me je otel, Ljubinica.«

Izluščil je z nožičem bisere iz križa.

»Pol tvojih, pol mojih, sestra. Na zlate obročke jih nabereš in nosiš v kodrih krog senèc.«

»Za spomin na brata!«

»Jaz pa za spomin na vojsko!«

Vsul je kamenčke v majhen, s srebrom okovan rožiček, ki ga je nosil na pasu — talisman slavne vražarice.

Večer se je plazil na zemljo. Iz zemlje so kipele megle. Vsa vojska je že molčala.

Le Iztok je še čul v šotoru, si podpiral razbolelo glavo in premišljal.

»Sloveni smo zmagali. Res. A prav za prav je zmagal slučaj. Zaseda in ukana sta zmagali, ne mi. In vendar — treh bi se lotil takole na paši, treh in štirih Bizantincev vsak Sloven ali Ant! Ali to orožje in to bojevanje! Čemu nam divja moč?«

Spomnil se je povesti, da je nekoč majhen rod Slovenov prodal Bizantincem gradišče, mnogo hčera v sužnost, govedi in ovac, da so odkupili sebe. In ko so prišli bizantinski vojaki po izgovorjeno odkupnino, so žene pljuvale svojim možem v obraz in kričale: »Takihle poniglavcev ste se zbali? Sramota! Ali ste vojščaki?«

(Nadaljevanje sledi)

Pripravimo se na saditev v gozdu

V gozdu sadimo že lahko na jesen, dokler zemlja ne zmrzuje, in na pomlad, dokler drevje ne zeleni. Splošno priporočajo pomladansko saditev, ker jeseni sajenim sadikam zelo škoduje zmrzlina, ki jih privzdiguje. Če namreč vlažna zemlja zmrzne, se na površju privzdigne z njo vred tudi mala sadika. Ko pa se zmrzla zemlja otaja in zopet upade, ostanejo koreninice sadike privzdignjene in razgaljene in sadika se posuši.

Odkod nabavimo sadike?

Če je le mogoče, iz takih krajev, kjer so vremenske razmere najbolj slične onim, koder nameravamo saditi: za nižave iz nižinskih krajev, za hribovje iz goratih krajev. Ljudje porujejo sadike često iz naravnega naraščaja v gozdu. Opozarjamo, da se sadike ne smejo ruvati, temveč se morajo izkopati. Poruvane sadike imajo večidel potrgane in oguljene koreninske kosmatine in se zato rade posuše. Iz naraščaja dobljene sadike so včasih tudi ostarele (zamorjene) in se presajene ne morejo več razviti v dober nasad.

Napačno bi ne bilo, če bi izmed naraščaja izbrali najlepše, še mlade sadike, jih izkopali obenem z zemljo, v kateri so njihove koreninice izpeljane, ter jih z grudo (balo) vred presadili. Presajevati sadike z grudo pa je mogoče le tedaj, če se nahaja naraščaj blizu mesta, ki ga pogozdujemo, kar je redek slučaj.

Pri prevozu sadik moramo paziti, da so koreninice dobro zavarovane, da jih sonce in veter ne izsušita in da se ne ogulijo. Če dobimo sadike po pošti ali železnici, je prva skrb, da jih takoj prevzamemo, čim smo prejeli obvestilo, da so dospele. Včasih se zgodi, da sadike med vožnjo po železnici zmrznejo. V takem primeru odnesimo svežnje sadik na hladen kraj, kjer ne zmrzuje, pokrijmo jih z mahom, slamo ali čim sličnim, da se počasi otajajo. Potem redko kaka sadika odmre, kar bi se zgodilo, če bi se sadike hitro otajale. Včasih zakasni pošiljatev na železnici toliko, da so sadike že odgnale. Takih sadik ne sprejmite, ampak zahtevajte od železnice povračilo za uničene sadike.

Če sadik ne moremo takoj posaditi

Sadike posadimo, če je le mogoče, takoj ko jih prejmemo. Spravimo jih na mesto, kjer jih nameravamo posaditi ali pa v bližino, kjer jih razvežemo na senčnem, zatišnem prostoru. Če so koreninice bolj suhe, jih takoj navlažimo. Slabo je vtikati koreninice v vodo in jih tam puščati.

Če sadik ne moremo takoj posaditi, jih vkopljimo v nalašč za to izkopan jarek. Ta vkop izvršimo takole: Poiščemo si mesto, na katero ne sije popoldansko sonce. Izkopljemo jarek tako širok in globok, da bo prostora za korenine sadik. Vanj vložimo vrsto sadik tako, da so korenine v jarku pritisnjene k stenam, stebelca pa naj gledajo iz jarka. Korenine pokrijemo s tanko plastjo zemlje. Nato vložimo novo vrsto sadik ob prejšnji itd. Pri tem jarek sproti razširjamo in z dobljeno prstjo zasipamo korenine nanovo vloženih vrst, dokler ne vkopljemo vseh sadik.

Ob večji suši je treba sadike pri vkopavanju, vlaganju v jarek, zalivati. Najbolje je, da namakamo zemljo, s katero so koreninice prekrite, pri vsaki vrsti sproti. Iglic ne močimo. V suhih vetrovih in močnem soncu je često potrebno, da sadike dobro pokrijemo z dračjem.

Ako pokriva zemljišče, ki ga nameravamo pogozditi, še sneg in bi v nižavi vkopane sadike prerano odgnale, jih po gornjem navodilu vkopljemo tam, kjer hočemo saditi. Dobro je, če na dnu jarka nasujemo snega in ga pokrijemo z zemljo, sadike pa z dračjem. S tem jih zadržimo v rasti, da začno pozneje zeleneti. Pri izkopavanju vloženih sadik in pri prenašanju na prostor, ki ga pogozdujemo, koreninice skrbno zavarujemo, da se ne poškodujejo in da jih veter ali sonce ne izsušita. Ovijemo jih z vlažnim mahom, slamo in sličnim.

Izbira za saditev prikladnih mest

Sadike posadimo le na ona mesta, kjer bodo najbolje uspevale. Izbirajmo mesta, ki imajo dovolj dobre zemlje. Na strmih pobočjih, v mrazastih legah in kjer se pase živina, morajo biti sadike vsaj nekoliko zavarovane. Zato sadimo pri štorih, ob skalah in pri grmovju, kjer so sadike zaščitene proti soncu, plazovom, kotaljenju kamenja, odplavljenju itd. Na pobočjih jih sadimo na spodnji strani, v ravnini pa na severni strani štorov. Če ne moremo najti nič pripravnega, zavarujemo sadike z zakoličenjem ali s kamenjem.

Koliko sadik?

Bolje je saditi skrbno manj dobrih sadik, kot pa površno mnogo slabih. Vsadimo vedno le po eno sadiko v vsako jamico. Na dobrih svežih in rodovitnih tleh sadimo 3500 do 5000 iglavcev na hektar. Sadike naj bodo med seboj oddaljene približno poldrugi meter. Listovce sadimo nekoliko gosteje. Na pustih, slabih tleh, pa tudi tam, kjer računamo, da se bo dosti sadik posušilo, sadimo do 6000 in tudi več sadik na hektar ali med enim in poldrugim metrom vsaksebi. Posebno je to priporočljivo za kraje, kjer lahko smrekova ali jelova drevesca spravimo v denar kot božična drevesca.

Na obrezovanje sadnega drevja še vse premalo mislimo

Pri nas je mnogo neoskrbovanih sadovnjakov, niso pa tudi redki primeri, kjer sadjarji vsako leto drevje očistijo in krone obrežejo, saj le s pravilnim obrezovanjem dosežemo hitro in redno rodnost. Z obrezovanjem urejamo odnos med koreninami in krono, po potrebi včasih rast pospešujemo z močnejšo rezjo, včasih pa jo zadržujemo.

Za nas je najbolj primerna izboljšana piramidalna krona. Vzgoja je dovolj lahka, da se je lahko nauči vsak sadjar. Po tem načinu lahko deloma preuredimo krone že odraslih dreves, na vsak način pa jo priporočamo pri vzgoji novoposajenih dreves.

Odraslo drevo je pri tej kroni zgrajeno iz podaljška debla in iz 5 do 7 ogrodnih vej, ki so po deblu razporejene v obliki vijaka in oddaljene druga od druge 15 do 30 cm. Krona je nizka, široka, zračna in dostopna za vsa dela. Odločilen je kot v pazduhi ogrodnih vej, ki naj bo večji od 45 stopinj. Čim večji je kot, tem trdnejši je spoj veje z deblom in teže se odlomi, pa tudi svetloba prodre v notranjost krone. Voditeljice, to so veje, ki podaljšujejo glavne veje, obrezujemo v prvih letih le toliko, da jih izravnamo po dolžini in višini. Krajšamo jih le 3 do 5 let po sajenju. Z upogibanjem vej dosežemo, da drevje hitreje zarodi, zakaj vsaka vejica, ki jo spravimo v vodoravno ali visečo lego, bo že v naslednjem letu polna rodnih brstov.

Takoj po saditvi je treba začeti z vzgojo krone, da damo drevesu trdno in pravilno ogrodje, ki bo sposobno nositi obilen rod v kasnejših letih. Ogrodje piramidalne krone vzgojimo v 3 do 4 letih, vsako leto si izberemo po 2 najlepši veji, ki si stojita nasproti, da obdržimo ravnotežje v kroni. V prvem letu vse druge veje odrežemo, vrh pa prikrajšamo na 20 do 30 cm. Obe osnovni veji prikrajšamo tako, da sta oba odrezana vrhova v isti višini.

Drugo leto in v naslednjih letih storimo enako, vse odvečne, navpične in v notranjost krone rastoče vejice popolnoma odrežemo. Pustimo le tanjše in krajše vejice, ki rastejo navzven. Glavne veje po potrebi razpremo, da ne rastejo preveč navzgor (posebno pri Bobovcu, Zlati parmeni).

Naslednja leta vzgajamo na glavnih vejah stranske veje. Pustimo le tiste poganjke, ki so šibkejši od voditeljic in so usmerjeni navzven. Število stranskih rodnih vej je odvisno od sorte in od sadnega plemena. Bolje pa je, da pustimo stranske veje redkejše, ker se krona tako rada prehitro zgosti.

Ko je ogrodje zgrajeno, toda ne prej, preden začne drevje roditi, odpremo krono s tem, da odrežemo vrh nad najvišjo ogrodno vejo. Ko začne drevje roditi, se veje pod težo plodov pobesijo in krona ostane vedno odprta. Zaradi tega imajo vse veje po vsej dolžini dovolj svetlobe in zraka, kar ugodno vpliva na razvoj in krepitev ogrodnih vej ter rodnega lesa v notranjosti in spodnjih delih krone. Zato ima ta oblika krone med vsemi ostalimi največjo rodno prostornino in zato takšno drevje obilo in redno rodi.

Pri obrezovanju odraslih dreves, v času polne rodnosti, moramo predvsem paziti, da ne odgalimo notranjosti krone in da redčimo zmerno, zlasti na obodu krone. Ko drevo začne pojemati v rasti in rodnosti, tedaj je potrebno veje močneje skrajšati, to je pomladiti, rodni les pa razredčiti. Ne smemo pa pozabiti na vsakoletno gnojenje.

Kmetijska površina v Avstriji se ne manjša

Pristojni krogi trdijo, da pridobi avstrijsko kmetijstvo letno toliko rodovitne zemlje vsled osuševanja, kar je gre v zgubo zaradi večanja naselij in gradnje cest. Od leta 1950—1956 je bilo ob podpori ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo osušenih 23.500 ha kmetijske zemlje.

Najboljša nemška krava

Ta naslov je dobila krava Lilli 39508, ki je v letu 1955 dala 12.464 kg mleka s 4,37 % masti, kar predstavlja skupno 545 kg masti. Lastnik krave je deželni kmetijski zavod Merxhausen v Hessenu.

33.000 potomcev . . .

. . . je v 7 ½ letih dal nek plemenski bik na Danskem. To število potomcev je dosegel, ker so ga uporabljali za umetno osemenjevanje.

Iz te številke vidimo, kaj pomeni za živinorejo in zvišanje molznosti krav umetno osemenjevanje s semenom dobrega bika.

RAZNE OBJAVE

Plemenski sejmi v prvem polletju 1957

15. marca v Št. Vidu ob Glini za **marijadvorsko govedo** — 60 bikov in 50 krav in telic;

5. aprila v Št. Vidu ob Glini **za merjasce in svinje** — 60 merjascev in 40 svinj;

12. aprila v Lienzu za **pincgavsko govedo** — 100 bikov in 40 krav in telic;

3. maja v Št. Vidu ob Glini za **simodolsko govedo** — 50 bikov in 130 krav in telic;

7. maja v Trgu (Feldkirchen) za **pincgavsko govedo** — 100 bikov in 40 krav in telic;

17. maja v Št. Vidu ob Glini za **marijadvorsko govedo** — 80 bikov in 50 krav in telic;

24. maja v Št. Vidu ob Glini za **merjasce in svinje** — 50 merjascev in 30 svinj.

Zadnje cene plemenskih svinj in merjascev

Na plemenskem sejmu 15. 2. 1957 v Št. Vidu ob Glini je bilo od 62 prodanih 47 merjascev in vseh 32 plemenskih svinj.

Za plemenske živali nemške oplemenjene pasme so dosegli za merjasce 1.600 do 2.258 šil., za svinje pa 3.400 šil.

Od nemške plemenite pasme so prodajali merjasce od 1.423 do 2.466 šil., svinje pa od 2.725 do 3.312 šil.

Cena pujskov v naraščanju

Sredi februarja so na četrtkovem sejmu v Celovcu dosegli pri pujskih 19 do 20 šil. za kg žive teže. V Welsu so v istem času kupovali pujske tudi po 21. šil.

Rok za davčne prijave

Kakor smo že objavili, poteče rok za **prijave za prometni davek in davek na dohodnino** za kmete, ki niso vezani na knjigovodstvo, **30. aprila 1957.** Kmetovalcem svetujemo, da prijave, ki so jih prejeli od finančnega urada, izpolnijo in pravočasno vrnejo. Kdor glede izpolnitve ni na jasnem, naj se obrne na sekretariat Slovenske kmečke zveze v Celovcu, ki sprejema stranke vsak četrtek v svoji pisarni Gasometergasse 10.

Ali je tanka koža znamenje dobre molznosti?

Na to vprašanje odgovarja dr. med vet. K. Albrecht z **ne.** Ta odgovor daje na podlagi primerjav debelosti kože in molznosti pri 2292 kravah najrazličnejših pasem, med njimi tudi pri 492 pincgavkah.

Posebna razstava na dunajskem pomladanskem velesejmu „Kmet in njegov gozd“

Dunajski pomladanski velesejem od 10. do 17. marca bo spet obsežna razstava gospodarske zmogljivosti in napredka. Velesejem ima mednarodni značaj, ker bo med skupno 3500 podjetji zastopanih tudi 1700 inozemskih tvrdk. S kolektivno razstavo bo inozemstvo zastopala Holandska. V ostalem pa bo iz inozemstva največ razstavljalcev iz Zahodne Nemčije, iz Švice, Anglije, ZDA, Francije, Italije in iz še nekaterih drugih držav.

Iz kmetijskega področja bo poleg tehničnih novosti in drugega posebno pomembna in zanimiva gospodarska razstava pod imenom »Kmet in njegov gozd«, ki bo nakazala probleme gozdarstva in pomen gozdnega gospodarstva za kmeta. Pokazala bo gozd kot temelj kmetijskega gospodarstva in vzpodbudo za načrtno nego gozda, pogozdovanje in izkoriščanje lesa.

Zlasti v času gospodarskih stisk so najbolj spoznali veliki pomen gozda. V desetletju po vojni so bili kmetje prisiljeni, da so obnavljali razpadajoča poslopja. Poleg tega so morali tehnizirati in modernizirati svoje obrate, kar vse je bilo združeno z velikimi stroški. Te vire je kmet črpal iz svojega gozda. Malokateri pa je pomislil, da lahko vzame iz gozda le toliko, kolikor bo tam vsako leto spet prirastka. Zaradi tega se najdejo danes kmetije z velikimi goličavami, znamenje, da je marsikje »hranilnica gozd« izpraznjena.

Razstava »Kmet in njegov gozd« naj bi odgovorila na vprašanje, kako naj kmet izboljša svoje gozdno gospodarstvo. Vrsta instrukcijskih slik bo nakazala pot k temu cilju. Med drugim bo ponazorjeno, kako preprečiti sečnjo lesa na velike goličave, da se preprečijo škodljive in kvarne biološke posledice. Pokazan bo pravilen način pogozdovanja in pregozdovanja s sproščenjem mladega dorastka. V nadaljnjem bo pokazan način, kako je treba izboljševati gozdno zemljo in pospeševati mlade kulture s pravilnim gnojenjem ter pogozdovanje tudi najmanjših goličav, kakor tudi zaščito sadik pred divjadjo in pašno živino. Pokazan bo način, kako je mogoče štediti les v domačem gospodinjstvu, da ga ostane več za odprodajo. Pozornost pa je posvečena tudi praktični gradnji gozdnih poti, po katerih je mogoče bolj ugodno in cenejše odvažati les in tako doseči boljšo prodajno ceno.

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 | Celovec, petek, 1. marec 1957 | Štev. 9 (774)

EDVARD KARDELJ:

Napredek kmetijstva je pogoj za socializem na vasi

Podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj je na plenumu Zadružne zveze Vojvodine v Novem Sadu govoril o že doseženih uspehih in bodočih izgledih jugoslovanskega zadružništva ter o razvoju socialističnih odnošajev na vasi.

Rezultati, ki jih je doseglo naše zadružništvo v letu 1956, je dejal med drugim Kardelj, imajo velik pomen za našo kmetijsko politiko. Dosegli smo predvsem to, da je kmet materialno zainteresiran na oblikah in razvoju socialističnih odnošajev, da je sprejel zadrugo kot svoj neobhodno potreben gospodarski instrument. Vsak korak nadaljnjega razvoja socializma na vasi je povezan z istočasnim povečanjem proizvodnje, z večjo storilnostjo. Kmet sedaj sam prihaja in se želi vključiti v zadružno organizacijo, osebni gospodarski interesi ga usmerjajo v socialistično izgradnjo. Obstoji stara teza, da je kmet konservativen, da je vezan na zemljo, na privatno lastnino in da je zato proti socializmu in da ga je zato treba tudi prisiliti, da gre v socialistične oblike. Da je kmet konservativen, to je znana stvar, vendar pa kmet ve, kaj je njegov gospodarski interes. Če bo socialistična družba pravilno usmerjala njegov gospodarski interes, tedaj ga bo prav ta pripeljal v socialistične odnošaje. Začetni rezultati že kažejo na gospodarsko neizbežnost socialističnega gibanja na vasi. Socializem za nas ni združevanje zaradi združevanja, temveč tako sodelovanje, ki vodi preko večje produktivnosti dela k zboljšanju materialnega položaja vse družbe in posameznih proizvajalcev. Kmeta bomo pripeljali v socializem samo skozi proizvajalne odnose, v katerih je materialno prizadet in vidi, da je to najboljša pot za napredek.

V nadaljnjih izvajanjih je Kardelj med drugim tudi dejal, da je stara alternativa — ali izoliran zasebni kmet ali kampanjska kolektivizacija — izgubila svojo aktualnost in da niti ena niti druga alternativa ne ustreza jugoslovanskim pogojem. Na koncu pa je poudaril, da brez napredka v razvoju kmetijstva in brez povečanja storilnosti ne more biti socializma na vasi. Prav to je namen socializma, namreč povečati produktivnost, dati več posamezniku in družbi. Nismo za tak »socializem«, je poudaril podpredsednik jugoslovanske vlade, ki bi zavrl proizvodnjo in poslabšal položaj posameznika in družbe kot celote. Smo za socializem, ki bo posamezniku in družbi dal več.

Velika izbira sadnih drevesc v drevesnici ing. Marko Polcer, p. d. Lazar, Št. Vid v Podjuni

Samostojen rentnik, 44 let, s srednjo kmetijo, **iščem gospodinjo.** Samo resne pismene prijave pod označbo »Vigred« naj se pošljejo na naslov: Uprava Slovenski vestnik, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Jugoslovani bodo proučevali socialno zaščito v Avstriji

V začetku marca bo prispela na Dunaj skupina jugoslovanskih predstavnikov socialne zaščite. Med svojim desetdnevnim bivanjem v Avstriji bodo jugoslovanski predstavniki proučevali organizacijo socialne zaščite v naši državi. Ta obisk je organizirala OZN v okviru programa za razvoj socialne zaščite.

V kratkem srebrni kovanci za 10 šilingov

V kratkem bodo v Avstriji dali v promet srebrne kovance v vrednosti 10 šilingov. Sedaj imajo na razpolago že številne vzorce, vendar še ni jasno, katerega od umetniško izdelanih vzorcev bo ministrstvo za finance potrdilo. Dejanska vrednost vsebovanega srebra v teh kovancih bo znašala le okoli štiri šilinge. Zaenkrat nameravajo napraviti nekaj 100.000 srebrnih kovancev po 10 šilingov, šele pozneje jih bodo banke razpečavale po vsej državi.

Po izjavi finančnega ministra dr. Kamitza bodo prišli novi kovanci po 10 šilingov v promet s 1. julijem. Prav tako pa nameravajo v teku dveh let izdati tudi nove kovance za 1 in 5 šilingov, medtem ko bodo kovanci za 2 šilinga prišli predvidoma še do konca letošnjega junija iz prometa, da bi se tako izognili morebitnim zamenjavam.

POSEBNA VOŽNJA

na prireditev smučarskih skokov v Planici dne 10. marca 1957

odhod ob 6. uri zjutraj izpred naše pisarne, Celovec — Klagenfurt, Neuer Platz 2
prihod v Planico ob približno 9. uri
odhod iz Planice ob 16. uri
Cena vključno vize: S 62.—

Potna dovoljenja: veljaven potni list, katerega je treba prinesti s seboj ob prijavi v naši pisarni
Zadnji dan prijave: 8. marec 1957, ob 12. uri

Kärntner Verkehrsgesellschaft — Koroška prometna družba

Planica je letos še posebno vabljiva

Bliža se čas, ko bodo v Planici od 8. do 10. marca priredili mednarodne smučarske skoke, ki vsako leto pritegnejo pozornost mnogih ljubiteljev zimskega športa. Letos bo mednarodna prireditev še toliko bolj zanimiva, ker bodo tu nastopali mednarodno znani športniki — skakalci, in sicer iz desetih evropskih držav in iz Združenih držav Amerike.

Organizacijski komite že več mesecev skrbi, da bi bila prireditev brezhibna. Najpomembnejša je udeležba in zanjo so bile vložene vse sile.

Od tistih dni, ko smo zadnjič v Planici na veliki skakalnici občudovali Fince, Švede, Norvežane in druge, so minila že tri leta. Medtem se je izpopolnila tudi tehnika skakanja. Razen Fincev, ki skačejo še lepše kakor Norvežani, so se sedaj pojavili še ruski, vzhodnonemški in poljski tekmovalci — sami mojstri, ki zares spadajo v mednarodni razred. In ravno ta pestrost nastopajočih narodov in kvalitetnost športnikov pritegne vsako leto na tisoče in tisoče ljudi v lepo planiško dolino, kjer gledalci uživajo ob pogledu na lepote smučarskega skoka, ko športnik jadra po zraku. Kakor je pestra internacionalna izbira tekmovalcev, tako pestra je tudi množica gledalcev, ki vsako leto v večjem številu romajo na kraj mednarodnega dogajanja. Posebno letos pa je še v večji meri računati s tem, da se bo v Planici zbralo veliko ljudi, ker bodo skakali na obnovljeni mamutski skakalnici, kjer je možno doseči 120 metrov dolge skoke.

Tudi koroški Slovenci smo že večkrat množično potovali v Planico in si ogledali leteče športnike, zato tudi letos ne bomo manjkali.

Helikopter v propagandi za dunajski pomladanski velesejem

Dunajska velesejmska akcijska družba sporoča, da bodo letos helikopter, ki ga že dve leti uporabljajo za velesejmsko reklamo, uporabili na nov način, namreč kot nočni helikopter. Z neonsko razsvetljavo opremljene ogrodne cevi bodo omogočile, da bodo konture helikopterja razločno vidne. Ko bo to drobno letalo z 1 meter visokimi svetlobnimi črkami napisa »Wiener Messe« krožilo pod nočnotemnim nebom, se ne bo nihče mogel odtegniti svojevrstnemu vtisu tega novega reklamnega sredstva. Nočni helikopter že od 25. februarja dalje izvaja krožne vožnje po vsej Avstriji.

Za zadnjo reklamo pri dnevu je velesejmsko vodstvo priskrbelo enomotorno letalo, ki je že 18. februarja štartalo iz Bregenza h krožnemu poletu po vsej Avstriji.

Stevilo vajencev močno naraslo

Iz statistike, ki jo je pred kratkim objavila zvezna komora za gospodarstvo, je razvidno, da je bilo leta 1956 v Avstriji 156.000 vajencev v različnih obrtništvih gospodarstva, kar vsekakor kaže na dvig števila vajencev v zadnjih letih. Leta 1956 jih je bilo za 12.000 več kot eno leto prej. V letih 1950, 1951 in 1952 je bilo v učnem razmerju okoli 92.000 mladih ljudi. Dvig števila vajencev znaša torej 70 odstotkov.

Zanimivo je tudi dejstvo, da je bilo lani veliko več vajenk kot vajencev. Število vajenk je v primeri z leti 1950 — 1952 naraslo za cele 103 odstotke, število vajencev pa le za 60 odstotkov. V primeri z letom 1955 se je lani število vajencev povečalo za 6 %, število vajenk pa za 11 %; v celoti se je število vajeniške mladine povečalo za 8 odstotkov.

Vsak četrti Avstrijec ima svoj radio

Kakor javlja tiskovni urad Radia Avstrije, je v Avstriji, ki šteje skoraj 7,000.000 prebivalcev, 1,800.000 lastnikov radioaparatov. Število se nanaša na vse prijavljene aparate, ki so jih lastniki prijavili do 1. februarja 1957.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 2. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Mesto in podeželje — časovna slika — 17.10 Odlični izbor — 17.55 Iz parlamenta — 18.10 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 20.13 Staroavstrijski barvni lok — 21.00 Avstrijske koračnice.

Nedelja, 3. marec:

6.10 Godba na pihala — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Igra zabavni orkester radia Salzburg — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Pevska ura — 17.45 Glasbeno srečanje dežel — 19.00 Športna poročila — 19.45 Z zagonom in dobro voljo — 20.15 Pustni večer.

Ponedeljek, 4. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Blaž Singer: Kakšen naj bo naš zelenjadni vrt (slov.) — 15.30 Igra veliki dunajski orkester — 16.45 Znanje za vse — 17.10 Kulturna poročila — 18.45 Za dobro voljo in razvedrilo (slov.) — 19.15 Od plošče do plošče — 20.16 Srečanje v ponedeljek zvečer.

Torek, 5. marec:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Naše zdravje — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež: O hormonih (slov.) — 15.45 Glasba iz filmov — 16.45 Predvajanje zborov — 18.25 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Koncert skladb Johanna Straussa.

Sreda, 6. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Slovenske pesmi in glasba (slov.) — 16.00 Iz raziskovalnega dela naših univerz — 16.40 Oddaja za žene — 17.15 Lepa pesem — 17.35 Zabava v mraku — 18.15 Pesmi in godba iz Koroške — 18.45 Za ženo in družino — 20.16 Koncert za zabavo.

Četrtek, 7. marec:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Na zapečku: Z mikrofonom R. C. v Svatnah (slov.) — 14.30 Skrivnost umetniškega ustvarjanja — 18.45 Oddaja za kmete — 19.00 Prilcesija dneva — 20.16 Lovska ura v alpski deželi — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 8. marec:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Za naše malčke: Izpolnjene želje (slov.) — 16.15 Otroška ura — 16.45 Znanje za vse — 18.25 O petju na Koroškem — 18.45 Domače pesmi — 19.05 Zgrabi srečo — 20.20 Marcel Pagnol: „Fanny", komedija.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 2. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Španski plesi — 8.40 Pesmi raznih narodov poje Ljubljanski komorni zbor — 10.10 Od melodije do melodije — 11.30 Slovenske narodne — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Južni ritmi — 14.20 Iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 3. marec:

6.00 Domače pesmi in napevi — 7.35 Zabavne melodije — 9.10 Podeželje poje — 10.15 Simfonični koncert — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Za našo vas — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.00 Lipica (reportaža) — 16.30 Glasbeni mozaik — 18.20 Melodije za dobro voljo — 20.00 Malo od tu in malo od tam — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 4. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.35 Pisana vrsta slovenskih narodnih pesmi in napevov — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Melodije za razvedrilo — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 Utrinki iz literature — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Poje Slovenski oktet — 20.00 Mladinska oddaja.

Torek, 5. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pojejo in igrajo priljubljeni ansambli — 10.10 Od melodije do melodije — 11.15 Za dom in žene — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Sambe, rumbe in boleri — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Voščila — 18.00 Športni tednik — 20.00 Pust, pust, širokih ust... — 22.15 Povabilo na ples.

Sreda, 6. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Zbori, ansambli in solisti pojo slovenske narodne in umetne pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 20 minut šansonov — 13.30 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 17.30 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Kulturni pregled — 19.35 Beethoven: „Fidelio", opera v 2 dej.

Četrtek, 7. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Iz Koroške v Belokrajino (pisan spored slovenskih narodnih pesmi) — 10.10 Slavni pevci — priljubljene arije — 11.00 Pesmi za naše malčke — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Igra trio Dorko Škobrne — 14.35 Voščila — 15.40 Utrinki iz literature — 18.00 O pomenu instinktov v telesni vzgoji in športu — 20.10 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 8. marec:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Prenos reportaže z mednarodnega tekmovanja v smuških poletih v Planici — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Ritmi in melodije — 14.35 Voščila — 17.10 Za športnike — 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku — 18.00 Ljudje med seboj — 18.15 Slovenske narodne — 20.15 Žena v glasbi.